

ISSN 1897-1776

NASZE SPRAWY

Najlepsi z najlepszych ..... s. 4

Gala tegorocznej edycji Konkursu Lodołamacze dla pracodawców wrażliwych społecznie, którzy potrafią łączyć sferę biznesu i etyki, zgromadziła osobistości ze świata polityki i mediów

Informacja o realizacji zadań przez samorządy ..... s. 8

W 2007 roku samorządy powiatowe wydatkowały 98,3 proc. środków PFRON przypadających im według algorytmu, z czego zaledwie 3,8 proc. na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej

Niech to będzie ich dom ..... s. 15

Z początkiem maja miała miejsce uroczystość otwarcia w Mrzeżynie nowego Ośrodka Rehabilitacyjno-Wypoczynkowego „Nadmorski”, którego właścicielem jest wrocławski „Resurs”

Jubileuszowo ku przyszłości ..... s. 16

...wkroczyła firma „Kartonex” Sp. z o.o. z Krasnegostawu uroczystie obchodząc 50-lecie prowadzenia działalności nie tylko gospodarczej

Pełnosprawny student ..... s. 20

Możliwość adaptacji wyższych uczelni i procesy dydaktycznego dla potrzeb niepełnosprawnych członków społeczności akademickiej poświęcona była konferencja zorganizowana przez FIRR

Żywy kontakt z kulturą ..... s. 26

...cechował licznych uczestników XIV Ogólnopolskiego Festiwalu Zespołów Artystycznych Domów Pomocy Społecznej w Dąbrowie Górniczej

Ciężarowcy na start! ..... s. 30

Ostatnim sprawdzianem formy przed Paraolimpiadą były XXXV Indywidualne Mistrzostwa Polski Osób Niepełnosprawnych w podnoszeniu ciężarów

W NASTĘPNYM NUMERZE M.IN.:

- Konferencja nt. przełamania barier zatrudnienia
- Nowe zasady wsparcia zatrudniania
- Projekt „Widzialni”
- Zwycięzać mimo wszystko
- VI Międzynarodowy Przegląd Teatrów Wspaniałych
- Nowe krasnale we Wrocławiu

Samorządy? Tak, ale bez pośpiechu...

Decentralizacja działań instytucji państwa i przekazywanie coraz szerszych zadań na szczebel samorządowy jest tendencją stałą i nie można jej oceniać inaczej niż pozytywnie. Dotyczy ona również zadań wobec osób niepełnosprawnych, dotychczas realizowanych bezpośrednio przez PFRON i jego struktury, które rząd zamierza w szerszym zakresie przekazać – wraz ze środkami – do samorządów wojewódzkich i powiatowych.

Czy jednostki te są jednak organizacyjnie, kadrowo i merytorycznie przygotowane do realizacji tych nowych zadań? Do pewnego stopnia odpowiedź na to pytanie daje – zamieszczona w tym numerze „NS” – informacja o realizacji przez nie zadań na rzecz osób niepełnosprawnych w 2007 roku.

Okazuje się, że samorządy wojewódzkie wykorzystwały zaledwie 88,6 proc. środków, które miały do dyspozycji, dofinansowując głównie roboty budowlane w obiektach służących rehabilitacji oraz koszty tworzenia i funkcjonowania ZAZ. Pozornie lepiej w tej statystyce plasują się samorządy powiatowe, które wykorzystwały 98,3 proc. środków przypadających wg algorytmu, z czego jednak zaledwie 3,8 proc. wydatkowano na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej. Pozostałe 96,2 proc. środków przekazały one głównie na koszty tworzenia i działania WTZ, dofinansowanie zakupów sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów ortopedycznych, turnusów rehabilitacyjnych i likwidacji szeroko rozumianych barier na wnioski osób indywidualnych. Można zatem postawić pytanie: czy ten kierunek wydatkowania środków PFRON rzeczywiście odzwierciedla podstawowe potrzeby osób niepełnosprawnych, czy raczej jest to najprostsza, schematyczna ich redystrybucja wynikająca z braku rozpoznania tych potrzeb?

Niska wiedza powiatów o tej kategorii obywateli, schematyczność i brak innowacyjności ich działania, znaczny koszt obsługi zadań na rzecz osób z niepełnosprawnością, brak wystarczających działań na rzecz ograniczania ich bezrobocia – to tylko niektóre mankamenty wykazane w badaniu i raporcie dr. Jerzego Chorążuka (BIFRON Numer Specjalny, grudzień 2006).

Czy zatem zadań tych nie należy przekazywać jednostkom samorządu terytorialnego? Ależ zdecydowanie tak! Jednak nie z powodów ideologicznych lecz merytorycznych. Zatem operacja ta powinna być poprzedzona konsultowanymi społecznie zmianami legislacyjnymi, które precyzyjnie określą kierunki wydatkowania środków („oznaczą” pieniądze) oraz rzetelną analizą możliwości samorządów, ich wzmocnieniem organizacyjnym, merytorycznym, szkoleniem ich pracowników i wieloma innymi działaniami.

Ta kwestia wymaga jeszcze przygotowania, a nadmierne pośpiech będzie szkodził wszystkim. Głównie osobom niepełnosprawnym.

Ryszard Rzebkowski

UWAGA!

Od 1 października
**ZMIANA ADRESU
REDAKCJI:**
al. Korfanteo 191/E
40-153 Katowice

nasze nowe Nasze Sprawy – Magazyn Informacyjny Osób Niepełnosprawnych

Wydawca: Krajowa Izba Gospodarczo-Rehabilitacyjna, 00-362 Warszawa, ul. Galczyńskiego 4, tel. 022. 828 68 04-05, www.kigr.pl

Redakcja: 40-084 Katowice, ul. Sokolska 3   Redaktor naczelny: Ryszard Rzebkowski tel./faks 032. 253-05-41, 2596-221...5
tel. kom. 0601. 414-460, e-mail: redakcja@naszesprawy.com.pl   www.naszesprawy.com.pl   www.niepełnosprawni.info.pl

Skład, druk, kolportaż: TRIADAPRESS, Katowice.   Nakład 5000 egz.

Czasopismo wydawane przy wsparciu finansowym Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów i zmian w nadsyłanych materiałach oraz nie bierze odpowiedzialności za treść ogłoszeń.

Nadchodzi kres dyskryminacji?

5 maja – to dzień, który od początku lat dziewięćdziesiątych jest w całej Europie obchodzony jako Dzień Walki z Dyskryminacją Osób Niepełnosprawnych. Zaczęło się we Francji, gdzie po raz pierwszy odbył się pod nazwą „Spotkanie z godnością” („*Rendez-vous de la Dognite*”).

To dzień, w którym wyrażany jest stanowczy sprzeciw wobec dyskryminacji niepełnosprawnych w pracy, w urzędzie, a także w życiu codziennym.

Co roku bardziej nagłaśniane obchody docierające do coraz większej liczby osób, spotkania z udziałem przedstawicieli władz i znanych osobistości organizowane w wielu miastach, z pewnością przyczyniły się do zmiany postaw społecznych wobec osób z dysfunkcjami fizycznymi i mentalnymi.

W Katowicach od wielu lat, w tym właśnie dniu odbywają się spotkania, których pomysłodawcą i inicjatorem jest poruszający się na wózku, animator wielu przedsięwzięć na rzecz tych osób – Marek Plura. Co roku odbywa się w innym miejscu, zawsze dostępnym i przyjaznym dla niepełnosprawnych. Zresztą ta dostępność jest od razu weryfikowana przez najbardziej kompetentnych, bowiem zawsze na 5 maja, „do Marka”, przyjeżdża spora osób doświadczających dyskryminacji codziennie, wielokrotnie – osób poruszających się na wózkach.

Wózki są coraz nowocześniejsze, mniejsze, lżejsze, nieprawdopodobnie zwrotne, wózki, które mają być wyzwoleniem. I są. Do pierwszego krawężnika, 10-centymetrowego schodka przy wejściu na pocztę, kilku schodków do szkoły.

Dlatego też na majowe spotkania zawsze zapraszani są ci, od których w dużym stopniu zależy jakość życia niepełnosprawnych – politycy szczebla lokalnego, samorządowcy, ale i posłowie, senatorowie, ministrowie.

W tym roku Marek Plura, po raz pierwszy już jako poseł, zaprosił uczestników do położonej w samym środku Katowic Galerii Rondo

Sztuki, wyposażonej w dwie windy dla niepełnosprawnych, dowożące z każdego miejsca na każdy poziom galerii. Miejsce wybrano nieprzypadkowo – katowicka Akademia Sztuk Pięknych kilka miesięcy temu otwierała swoją nową siedzibę, zwiędzała ją również Marek Plura. Wywarła na nim wrażenie, bowiem nie ma tam pracowni, do której nie dostałby się człowiek na wózku. Uczelnia kształci również osoby niepełnosprawne,

Minister Jarosław Duda i poseł Marek Plura

zatem dbałość o dostępność obiektów traktuje jako coś zwyczajnego. W trakcie imprezy zaprezentowano innowacyjny, cyfrowy, e-learningowy program nauczania studentów niepełnosprawnych na kierunku marlarstwa katowickiej ASP.

Pracami niepełnosprawnych studentów tej uczelni była zawieszona w tym dniu cała Galeria. I trudno powiedzieć dla kogo było to ważniejsze przeżycie – dla wystawiających, czy dla oglądających, również niepełnosprawnych.

Zaproszeni goście stawili się licznie wypełniając całą Galerię Rondo, sporo osób przyjechało na wózkach inwalidzkich, na zaproszenia odpowiedzieli przedstawiciele organizacji pozarządowych, reprezentujących środowiska osób niepełnosprawnych, przyprowadzając również swoich podopiecznych. Byli posłowie, senatorowie, przedstawiciele władz, m.in. wicemarszałek Senatu Krystyna Bochenek i pełnomocnik rządu ds. osób niepełnosprawnych Jarosław Duda, który przywiózł i odczytał list

premiera Donalda Tuska skierowany do uczestników spotkania, wicemarszałek województwa śląskiego Mariusz Kleszczewski, wicewojewoda Adam Matuszewski, prezes Zarządu POPON Jan Zajac, prezydenci miast regionu, ich pełnomocnicy do spraw osób niepełnosprawnych, władze Śląskiego Oddziału PFRON, przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego. Już w trakcie trwania imprezy dojechał poseł Jan Libicki, członek sejmowej Komisji Polityki Społecznej, poruszający się również na wózku inwalidzkim.

Listy gratulacyjne przesłali również marszałek Sejmu Bronisław Komorowski, szef Gabinetu Politycznego Prezesa Rady Ministrów Sławomir Nowak, poseł do Parlamentu Europejskiego Jerzy Buzek, minister Rozwoju Regionalnego Elżbieta Bieńkowska oraz prezes Zarządu PFRON Marian Leszczyński.

Według posła Marka Plury osoby niepełnosprawne są tylko teoretycznie równoprawnymi obywatelami Polski i Europy. Świadczą o tym sprawy z jakimi niepełnosprawni przychodzą do jego biura poselskiego. Na przykład wiele osób nie ma możliwości chociażby korzystania z prawa wyborczego, ponieważ lokale nie są do tego odpowiednio przystosowane, osoby głuchonieme mają problemy z załatwieniem jakiegokolwiek sprawy w urzędach, sądach, gdyż te nie zatrudniają tłumaczy języka migowego, a niepełnosprawne dzieci nie zawsze mogą wybrać szkołę, w której chciałyby się uczyć.

Zgromadzenie pod kopułą Ronda aż tylu osób, mających w dziedzinie niepełnosprawności najwięcej do powiedzenia, stało się okazją aby porozmawiać o tym, co niepełnosprawnym utrudnia życie, a także pokazać dobre przykłady działalności na ich rzecz. Wypowiadało się wiele osób. Nie sposób opisać tu wszystkiego, ponieważ spotkanie trwało ponad trzy godziny.

Najlepsi z najlepszych

Wwarszawskich Łazienkach Królewskich 27 maja br. wręczono statuetki Lodołamaczy, nagrody przyznawanej pracodawcom wrażliwym społecznie. Wśród nagrodzonych w trzeciej edycji tego konkursu znaleźli się m.in. ksiądz Tadeusz Isakowicz-Zaleski oraz Centrum Turystyki Podwodnej Nautica, które uczy niepełnosprawnych nurkowania. Organizatorem konkursu jest Polska Organizacja Pracodawców Osób Niepełnosprawnych.

Impreza zgromadziła osobistości zarówno ze świata polityki jak i mediów. Wśród zaproszonych gości obecna była m.in. Maria Kaczyńska małżonka prezydenta RP – Patron Honorowy Konkursu Lodołamacze, Marek Ziółkowski – wicemarszałek Senatu, Jolanta Fedak – minister pracy i polityki społecznej, Bożena Borys-Szopa – główny inspektor pracy, Jarosław Duda pełnomocnik rządu ds. osób niepełnosprawnych, Marek Niechciał – prezes UOKiK, Marian Leszczyński – prezes Zarządu PFRON oraz senatorowie, posłowie, przedstawiciele władz lokalnych i samorządowych, a także przedstawiciele organizacji pozarządowych. Nie oni jednak, a laureaci konkursu byli bohaterami wieczoru. – Idea naszego konkursu jest nagradzanie i propagowanie pracodawców, dla których konieczność łączenia sfery biznesu ze sferą etyki jest naturalna i oczywista – mówił Jan Zajac prezes POPON. – Tworząc nowe i wysokiej jakości miejsca pracy, dostrzegają oni sens i konieczność rehabilitacji osób niepełnosprawnych, co nie przeszkadza im jednocześnie w osiąganiu sukcesów – zakończył.

– To bardzo ważne pomagać osobom niepełnosprawnym i otwierać im drzwi do normalnego życia – mówiła podczas gali Maria Kaczyńska, chwalać jego ideę. W tym roku wybór był o wiele trudniejszy niż przed rokiem. Do konkursu przystąpiło 350 firm i instytucji z całej Polski (w zeszłym roku było ich 263). Wśród nich były firmy małe i duże i, jak zaznaczał Marek Plura poseł na Sejm obecnej kadencji i przewodniczący Kapituły etapu centralnego, „każdy z nominowanych zasługiwał na wyróżnienie”.

Laureaci Konkursu Lodołamacze 2008 w poszczególnych kategoriach

Pracodawca Osoba Niepełnosprawna – Andrzej Rudek, właściciel NZOZ „Rudek” Gabinet Rehabilitacji Medycznej

Zatrudnia 54 osoby w tym 11 niepełnosprawnych (również osoby niewidome). Aktywnie udziela się również w działalności charytatywnej. Jak sam mówi: – Jestem zadowolony, że zdecydowałem się na samodzielną działalność, dzięki której mogę sam realizować swoje marzenia, a także pomóc innym dając im pracę. Sam jestem osobą niewidomą i wiem, że nie warto obawiać się ich zatrudniać. Są wśród nich specjaliści wielu dziedzin. Osoby niepełnosprawne mogą z powodzeniem prowadzić własny biznes i zatrudniać niepełnosprawnych pracowników – zapewnił Andrzej Rudek.

Andrzej Rudek – NZOZ „Rudek”

Zakład Aktywności Zawodowej – „U Pana Cogito” Pensjonat i Restauracja

Pensjonat i restauracja „U Pana Cogito” jest modelem przykładowym przedsiębiorstwa, które prowadzi skuteczną rehabilitację zawodową osób chorujących psychicznie. Praca i bezpośredni kontakt pracownika z klientem pozwala czuć się potrzebnym, daje szansę zaistnienia w innej niż dotąd roli, co w rezultacie wpływa pozytywnie na funkcjonowanie w najbliższym środowisku. Kapituła szczególnie doceniła fakt, iż działalność ZAZ „U Pana Cogito” przełamuje opór pracodawców przed zatrudnianiem osób ze schorzeniami natury psychicznej i stanowi wzór oraz inspirację do powstawania innych podobnych miejsc.

– Krakowski rynek usług hotelarsko-gastronomicznych to chłonny rynek, a nasze usługi stoją na bardzo wysokim poziomie. Pokazaliśmy osobom chorym psychicznie, że są dobrymi pracownikami i mogą wyjść z cienia własnej choroby czerpiąc z tego korzyści finansowe z wykonanej pracy i satysfakcję z renomy Pensjonatu – powiedziały przedstawicielki ZAZ.

ZAZ „U Pana Cogito”

Super Lodołamacz – Stowarzyszenie „Nautica” Centrum Turystyki Podwodnej

Kapituła wyróżniła Stowarzyszenie „Nautica” za nowatorską działalność na rzecz integracji i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, od 10 lat prowadzi ono bowiem naukę nurkowania dla tej grupy osób. Forma działalności przyjęta

Stowarzyszenie „Nautica”

niepełnosprawnych w biurach firmy „Nautica” w Krakowie i Warszawie stało się naturalną konsekwencją prawdziwej integracji.

Lodołamacz Specjalny – Ksiądz Tadeusz Isakowicz-Zaleski

Ks. Tadeusz Isakowicz-Zaleski

Fundacja św. Brata Alberta, którą ksiądz Tadeusz Isakowicz-Zaleski założył w 1987 r. i którą kieruje nadal, obejmuje codzienną opieką 1200 osób niepełnosprawnych. Pomaga im w pełnym powrocie do życia poprzez tworzenie domów stałego pobytu zwanych schroniskami dla niepełnosprawnych, warsztatów terapii zajęciowej, domów dziennego pobytu i ośrodków adaptacyjnych, a także szkół i przedszkoli inte-

gracyjnych. Doskonale sprawdza się jako menadżer tych placówek. Jest osobą wymagającą od innych, przede wszystkim zaś od siebie. Swoim życiem daje przykład setkom osób jak być lepszym, bezkompromisowym, prawym – po prostu być humanistą.

– Ostatnio większość osób kojarzy moją osobę z zupełnie inną działalnością. Tym bardziej się cieszę, że zostały docenione moje działania na rzecz osób niepełnosprawnych – powiedział laureat.

Aukcja POPON

Stałym punktem programu stała się aukcja przedmiotów wykonanych przez osoby niepełnosprawne. Wszystkie przedmioty, w których wykonanie włożono wiele serca powędrowały do nowych właścicieli, zaś dochód zasilł konto placówek prowadzących zajęcia dydaktyczne.

Zakład Pracy Chronionej – Przedsiębiorstwo Simet S.A. z Jeleniej Góry

Członkowie Kapituły uznali, że Przedsiębiorstwo Simet S.A. jest nowoczesnym producentem sprzętu elektronicznego, bardzo dobrze przygotowanym do zatrudniania osób niepełnosprawnych. Firmę wyróżnia duża liczba tych osób na kierowniczych stanowiskach – 45. Na szczególne uznanie zasługuje również fakt, iż w przedsiębiorstwie tym ponad 50 pracowników posiada schorzenia specjalne. Firma udowodniła, że zatrudniając 70 proc. osób niepełnosprawnych

można być producentem liczącym się na rynku krajowym i europejskim.

Otwarty Rynek Pracy – Przedsiębiorstwo Społeczne „Gospoda Jaskółeczka” Sp. z o.o. z Radomia

Kapituła pragnie zwrócić uwagę na wysoki współczynnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych ze schorzeniami specjalnymi. Osobom z niepełnosprawnością psychiczną szczególnie trudno powrócić do funkcjonowania w społeczeństwie. Dzięki pracy w Gospodzie Jaskółeczka powrót ten jest znacznie łatwiejszy i trwa krócej. Kapituła doceniła również fakt, iż firma w krótkim czasie osiągnęła sukces ekonomiczny i środowiskowy.

– Stworzyliśmy miejsce, w którym można zjeść wyśmienite dania domowej roboty i delektować się ich smakiem. Mamy już swoich stałych klientów i renomę w okolicy – z zadowoleniem stwierdziła przedstawicielka firmy.

Pracodawca Nieprzedsiębiorca – Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych z Łodzi

Nagrodę przyznano za przełamywanie barier i oporów społecznych wobec osób niepełnosprawnych, zwłaszcza po kryzysie psychicznym, oraz nowatorstwo, kreatywność i odpowiedzialną politykę w zakresie ich integracji społecznej, aktywizacji zawodowej i zatrudniania. Kapituła zwraca uwagę, iż TPN z Łodzi wyróżnia konsekwencja w działaniu, zaś kilkudziesięcioletnie doświadczenie w pracy z niepełnosprawnymi stanowi wzór do naśladowania dla innych podobnych instytucji.

– Osoby chore psychicznie to wspinali ludzie i najważniejszą rzeczą jest to, by pracodawcy i ludzie zdrowi nie bali się z nimi pracować. Takie właśnie cele stara się realizować Towarzystwo – powiedziała przedstawicielka TPN odbierając statuetkę Lodołamacza.

Na zakończenie organizatorzy zaproponowali muzyczną podróż przez lata 60., 70. i 80. z aktorami Teatru Komedia. W ciągu godziny można było sobie przypomnieć jaka była moda w tych czasach, jak ludzie radzili sobie z codziennymi problemami oraz jak to było z „godziną trzynastą”, aktywnie uczestnicząc w wykonaniu znanych wszystkim piosenek z tych lat.

Urodzinowy tort po występie zrobił na wszystkich ogromne wrażenie. Jak na trzecie urodziny był ogromny. Jeśli organizatorzy zamierzają by z roku na rok był większy, aż strach pomyśleć jaki będzie na 10. urodziny, których już teraz skromnie im życzymy.

Oprac. **Radek Szary**
fot. **Dariusz Opiola**

dokończenie ze str. 3

O szeregu zaniedbań wobec osób niepełnosprawnych dyskutowali przedstawiciele środowisk z najróżniejszego rodzaju dysfunkcjami. Krzysztof Wostal, członek Zarządu Towarzystwa Pomocy Głuchoniewidomym mówił o wcale niemałej grupie osób z poważnym uszkodzeniem słuchu i wzroku jednocześnie, które napotykają na ogromne trudności w poruszaniu się, komunikacji z innymi ludźmi i zwykłym pozyskiwaniu informacji, i o bardzo wysokiej cenie komputerów przystosowanych do możliwości głuchoniewidomych.

Stowarzyszenie „Kruczy Dotyk” z Piekar Śląskich zaprezentowało zebranym projekcję filmu o dzieciach chorych na pęcherzowe odwarstwienie naskórka (epidermolysis bullosa – EB), o braku refundacji na materiały opatrunkowe i maści, o cierpieniach dzieci, odrzuceniu przez środowisko, o ich potwornej – w uciążliwej i bolesnej chorobie – samotności. Na EB cierpi w Polsce około 100 dzieci.

Korzystając z obecności ministra o głos prosiła również niewidoma od urodzenia Hanna Pasterny, zwracając uwagę gości na prezentowany tutaj system „Micro Look” – e-przewodnik umożliwiający poruszanie się niewidomym nawet w zatłoczonych centrach miast. „Micro Look” pokonał 600 innych projektów z całej Europy i został nagrodzony w ubiegłym roku złotym medalem na Europejskich Targach Wynalazczości w Brukseli „Eureka 2007”, o czym informowaliśmy na łamach „NS” wcześniej.

Katowiccy „wózkowicze” prezentowali ministrowi ogromną czerwoną naklejkę z napisem „Parkujesz? Zdrapujesz! Zablockowałeś miejsce osobie niepełnosprawnej”, którą przyklejają na samochody parkujące pod sklepami, na miejscach dla inwalidów. Naklejka składa się z kilkudziesięciu kawałków i podobno jej zdrapanie zajmuje sporo czasu...

W katowickiej kopule pojawiły się też inne ciekawe urządzenia, budzące ogromne zainteresowanie osób niepełnosprawnych, które mogą ułatwić im życie: spalinowy pojazd inwalidzki myślowickiej firmy GM, na który może wjechać osoba na wózku i podróżować sobie z... prędkością do 50 km/h, bez

Wicemarszałek Senatu Krystyna Bochenek udziela wywiadu telewizyjnego, powyżej audytorium spotkania

konieczności uciążliwego przesiadania się z wózka do samochodu, czy MicroBus – swego rodzaju taksówka dla niepełnosprawnych, pozwalająca przewieźć kilka osób na wózkach jednocześnie. MicroBus został nagrodzony srebrnym medalem na Światowych Targach Innowacji w Brukseli w 2006 roku. Budowanie prototypu pojazdu, który może pomieścić cztery osoby na wózkach, już trwa. Minister Jarosław Duda obiecał pomóc. – Będę chciał mocno wesprzeć ten projekt. Jest prosty, tani i tworzą go entuzjaści – stwierdził. Jest już pierwsze miasto zainteresowane wprowadzeniem busa do systemu miejskiej komunikacji: Siemianowice Śl.

Pełnomocnik Jarosław Duda po odczytaniu listu premiera Tuska do zebranych – który prezentujemy poniżej – omówił najistotniejsze założenia planowanych zmian w ustawie o rehabilitacji, która po ponad 50 nowelizacjach jest coraz mniej czytelna oraz nowej ustawy antydyskryminacyjnej. Konieczna jest zmiana filozofii w konstruowaniu zapisów prawnych dotyczących osób z niesprawnością, tzn. należy doprowadzić do zagwarantowania praw, jakie one – podobnie jak każdy inny obywatel – posiadają, a na nie trzeba „nałożyć” ustawę wykonawczą. Ustawa antydyskryminacyjna ma zatem gwarantować przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych, jednocześnie wprowadzając sankcje za nieprzestrzeganie jej zapisów. Położy też ona nacisk na uaktywnienie tego środowiska, będzie promowała budowanie indywidualnych karier osób

niepełnosprawnych, i nie określanie tego do czego nie są one zdolne, ale tego do czego są zdolne.

– Trzeba zupełnie zmienić optykę i uciec w Polsce od tego, co nazywamy „pułapką rentową”, a w której tkwią niepełnosprawni. Oznacza to, że mają tę rentę niską, nie pozwalającą niejednokrotnie na to, żeby realizować swoje plany, marzenia, czy też zwyczajnie żyć, a jednocześnie nie podejmują aktywności zawodowej dlatego, że obawiają się, że to świadczenie po prostu stracą. Stąd też pierwsza propozycja, która być może pojawi się w tej ustawie, a może jeszcze szybciej, to możliwość zarówno pobierania renty, jak i świadczenia pracy, bez zmniejszania czy zawieszania tego świadczenia rentowego – mówił minister Duda, nagrodzony w tym momencie brawami. – Zyska na tym budżet państwa, bo będą odprowadzane składki i podatki, a przy okazji zmotywujemy i zaktywizujemy – oby jak największą – grupę osób, niepełnosprawnych, wyrwiemy je z izolacji. Te rozwiązania chcemy wprowadzić jak najszybciej. Ale też nie zapominajmy, że są osoby, które nie będą pracować. Dla nich też musi się znaleźć zindywidualizowana oferta, by mieli możliwość uczestnictwa w otwartym społeczeństwie, poprzez naukę określonych czynności, poprzez możliwość uczestnictwa chociażby w warsztatach terapii zajęciowej, czy w innych formach, w których będą otrzymywać określone wsparcie. Czyli przede wszystkim aktywność tych, którzy mogą. I optymalne rozwiązania zarówno dla pracodawców, jak i dla pracowników oraz mądra i rzetelna analiza sytuacji tych osób, które będą musiały podlegać innemu procesowi rehabilitacji – kontynuował minister Duda.

Podkreślił ponadto, iż w jego przekonaniu rynek pracy dla osób niepełnosprawnych w Polsce nie powinien być w żaden sposób ograniczany, czy zbyt ciasno definiowany, jest na nim miejsce dla pracodawców otwartego i chronionego rynku, organizacji pozarządowych, większy też nacisk zostanie położony na zatrudnienie tej grupy osób przez instytucje publiczne, w tym administrację centralną i samorządową.

Tekst i fot.: Ilona Raczyńska

PREZES RADY MINISTRÓW
RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, 5 maja 2008 r.

Szanowni Państwo,

chciałbym serdecznie podziękować za zaproszenie na spotkanie 5-Euro-Maja i przekazać gorące pozdrowienia wszystkim jego uczestnikom. Żałuję, że obowiązki nie pozwoliły mi na wzięcie udziału w obchodach Europejskiego Dnia Walki z Dyskryminacją Osób Niepełnosprawnych w Katowicach.

W dniu, w którym zwracamy szczególną uwagę na sytuację osób niepełnosprawnych pragnę zapewnić Państwa, że jakość życia niepełnosprawnych Polek i Polaków leży mi szczególnie na sercu, ponieważ mam świadomość, że na ich niełatwym życiu ciąży wieloletnie zaniedbania cywilizacyjne.

Być może jest tak dlatego, że dotychczas nikt dostatecznie głęboko nie uwierzył w to, że niepełnosprawni Polacy, tak jak większość naszych rodaków, to ludzie pełni inicjatywy, zdeterminowani do tego, aby budować swoje możliwie niezależne życie, aby być pełnoprawnymi członkami społeczeństwa, cieszącymi się zawodową i społeczną satysfakcją. Ja w taką przemianę nie tylko wierzę, ale jestem jej świadkiem, gdy obserwuję losy i zapał moich niepełnosprawnych – sprawnych w działaniu przyjaciół.

Wierzę, że spotkanie 5-Euro-Maja doda wszystkim jego uczestnikom pozytywnej energii do dalszej solidnej pracy, a Europejski Dzień Walki z Dyskryminacją Osób Niepełnosprawnych pozostanie znakiem niezawodnej nadziei na życie w Polsce lepsze dla wszystkich.

Z wyrazami szacunku

Uczestnicy spotkania
5-Euro-Maja w Katowicach

Informacja o realizacji zadań na

W ramach postępującej decentralizacji rząd planuje coraz więcej zadań wspierających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych i środków na ich realizację przekazać w gestię jednostek samorządu wojewódzkiego i powiatowego. Nie od rzeczy będzie więc przyjrzeć się w jakim stopniu i na jakie zadania jednostki te wykorzystywały środki PFRON przypadające im zgodnie z algorytmem.

Prezentujemy zestawienie obrazujące poziom wykorzystania środków PFRON w 2007 r. w porównaniu z rokiem poprzednim, a dotyczące zadań zrealizowanych przez samorządy wojewódzkie i samorządy powiatowe.

Samorządy wojewódzkie

W roku 2007 miały do dyspozycji kwotę **102.926.000 zł**, to o 1,6 proc. więcej niż w roku 2006 (101.268.000 zł). Natomiast stopień ich wykorzystania w stosunku do roku poprzedniego (90,89 proc.) był niższy i wyniósł **88,6 proc.** środków ogółem przeznaczonych dla województw, osiągając kwotę **91.141.829 zł** w stosunku do 92.041.485 w roku poprzednim.

1. Najwyższe kwoty wykorzystano na realizację dofinansowania robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, dotyczących obiektów służących rehabilitacji w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów, wydając na ten cel **51.087.171 zł**, co stanowi **56 proc.** ogółu środków Funduszu wykorzystanych przez marszałków województw. W stosunku do 2006 roku nastąpił spadek o 0,1 proc. (51.156.655 zł).

2. Zadaniem, na realizację którego wykorzystano również znaczne środki (**40,4 proc.** ogółu), było dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej, na które to działanie wydankowano kwotę **36.849.658 zł** (w 2006 r. kwotę 29.998.173 zł), z czego:

a. na tworzenie **12 zakładów** wydankowano kwotę **17.260.371 zł** (w roku 2006 – 12.635.559 zł na 7 ZAZ)

b. kwotę w wysokości **17.260.371 zł** – na koszty funkcjonowania **39 ZAZ**:

– 7 nowo powstałych – z **244** pracownikami niepełnosprawnymi

– 32 powstałych w latach poprzednich – z **1.176** pracownikami niepełnosprawnymi.

Obecnie funkcjonuje 39 ZAZ-ów, które zatrudniają **1.420 pracowników** niepełnosprawnych, koszt ich utrzymania wyniósł **19.589.287 zł**. Dla porównania w 2006 r. wydankowano kwotę **17.362.614 zł** na rzecz **32 ZAZ** zatrudniających **1.140** pracowników niepełnosprawnych.

3. Na udzielenia pożyczek zakładom pracy chronionej – w celu ochrony istniejących miejsc pracy – wykorzystano kwotę **3.205.000 zł**, co stanowiło **3,5 proc.** ogółu wydatkowanych środków, i była to kwota o blisko 70 proc. niższa niż w roku poprzednim – 10.886.657 zł (11,8 proc.).

4. Żaden z samorządów nie przeznaczył środków na szkolenia organizowane przez zakłady pracy chronionej w związku z koniecznością zmiany profilu produkcji – wobec braku ich wniosków.

Samorządy powiatowe

W 2007 r. kwota środków, przypadająca samorządom powiatowym według algorytmu na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, wynosiła **775.609.000 zł** i była niższa o 0,3 proc. w stosunku do 778.000.000 zł w 2006 r. Stopień wykorzystania środków na realizację zadań w roku 2007 w stosunku do środków przypadających według algorytmu wyniósł **98,3 proc.** i osiągnął poziom **762.735.298 zł** (w 2006 r. – 95,3 proc. przy kwocie 741.249.113 zł).

I. Na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej samorządy powiatowe wykorzystywały kwotę **29.188.953 zł** stanowiącą zaledwie **3,8 proc.** wydatkowanych środków, ale i tak na poziomie o 3,5 proc. wyższym od roku poprzedniego (28.192.942 zł – 3,8 proc. udziału w wykorzystaniu ogółem).

Poniżej przedstawiamy szczegóły zadań realizowanych w tym zakresie:

1. Na udzielenie 226 pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej albo rolniczej przeznaczono kwotę **8.991.986 zł** (w roku 2006 r. – 408 pożyczek na kwotę 15.359.114 zł). Jest to jedyne zadanie z zakresu rehabilitacji zawodowej, którego stopień udziału (1,17 proc.) przewyższa 1 proc. ogółu wykorzystanych środków. W jego realizacji widoczny jest jednak wyraźny regres.

2. Na koszty szkoleń organizowanych przez powiatowe urzędy pracy na rzecz **3.662 osób** – **5.450.543 zł**.

rzecz osób niepełnosprawnych

3. Na zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz **1.912 osób – 3.964.218 zł.**

4. Na zwrot kosztów przystosowania **102** stanowisk pracy wykorzystano kwotę **3.662.262 zł**, (w 2006 r. 3.799.655 zł na przystosowanie 120 stanowisk, w roku 2005 – 6.002.795 zł na 235 stanowisk).

5. Na dwa nowe zadania, których realizacja była możliwa od czwartego kwartału dotyczące zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy – **3.591.169 zł na 102 stanowiska.**

6. Na jednorazowe dofinansowanie kosztów rozpoczęcia działalności gospodarczej lub rolniczej – **2.664.434 zł dla 85 osób.**

7. Na dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego – **599.292 zł dla 75 kredytobiorców.**

8. Na zwrot kosztów zatrudniania pracowników pomagających pracownikom niepełnosprawnym – **241.222 zł na rzecz 329 pracowników niepełnosprawnych.**

9. Na koszty szkoleń organizowanych przez pracodawcę – **23.827 zł dla 5 osób.**

II. Na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej wykorzystano kwotę **733.546.345 zł**, stanowiącą **96,2 proc.** środków ogółem – odnotowano zatem wzrost o 2,9 proc. w stosunku do 2006 r. (713.056.171 zł – 96,2 proc.). Charakteryzują się one zatem zdecydowanie wyższym stopniem realizacji niż z zakresu rehabilitacji zawodowej.

1. Największe wykorzystanie środków dotyczy wypłat na rzecz dofinansowania kosztów tworzenia i funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej. W 2007 r. kwota ta wynosiła, przy uwzględnieniu warunku o maksymalnym udziale środków Funduszu, **290.439.162 zł**, (290.249.788 zł w 2006 r.), stanowiąc odpowiednio **40 proc.** środków na rehabilitację społeczną i **38 proc.** ogółu wykorzystanych środków.

Na koszty utworzenia **5** nowych warsztatów wykorzystano kwotę **1.111.907 zł**. Na koszty działalności funkcjonujących w 2007 r. warsztatów wydatkowano kwotę **289.327.255 zł**, tj. kwotę stanowiącą maksymalnie 95 proc. kosztów działalności ogółem. W 2006 roku kwotę 285.006.916 zł wydatkowano na pokrycie 100 proc. kosztów działalności WTZ.

W trakcie 2007 r., wg sprawozdań samorządów powiatowych, działalność rozpoczęło **11** nowych warsztatów z 346 uczestnikami (w 2006 r. – 28 WTZ z 885 uczestnikami). Natomiast w **632** warsztatach, utworzonych w latach poprzednich, których koszty działalności finansowane były w ramach środków przekazanych samorządom według algorytmu, liczba uczestników wynosiła **21.479**.

Łącznie na dzień 31 grudnia 2007 r. funkcjonowały **643** warsztaty z liczbą **21.825** uczestników. W stosunku do stanu z roku poprzedniego liczba warsztatów wzrosła o 9, a faktycznie o 11, z których dwa WTZ połączyły się z dwoma innymi), zaś liczba uczestników wzrosła o 575 osób.

W roku 2007 nastąpił wzrost wykorzystania środków na zadania dotyczące dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny oraz przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów, a także dofinansowania uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.

2. Na dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego oraz przedmiotów ortopedycznych wydatkowano kwotę **164.537.248 zł dla 190.074 osób** (wzrost o 5 proc. w stosunku do kwoty 156.985.703 zł w 2006 r.).

Natomiast na dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego dla osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych przeznaczono kwotę **1.823.942 zł dla 700** tego typu beneficjentów (w 2006 r. była to kwota 2.209.874 zł dla 492 podmiotów).

3. Na dofinansowanie kosztów turnusów rehabilitacyjnych wydatkowano **125.018.165 zł dla 206.729 osób** (wzrost o kolejne 8 proc. w stosunku do kwoty 115.345.886 zł wykorzystanej w 2006 r.)

4. Dofinansowanie kosztów likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych na wnioski indywidualnych osób niepełnosprawnych wyniosło **130.806.118 zł** i było to o 1,7 proc. więcej w stosunku do roku poprzedniego (128.635.609 zł).

5. Dofinansowanie zadań z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki opiewało na kwotę **20.921.710 zł**. Zadania te realizowano na rzecz około **364.054 osób** (w 2006 r. – 19.629.311 zł dla 311.291 osób).

Oprac. **J.K.**
Źródło: PFRON

Prezes Izby w składzie Rady Działalności Pożytku Publicznego

Z dniem 29 lutego 2008 r. prezes Krajowej Izby Gospodarczo-Rehabilitacyjnej, Włodzimierz Sobczak, został powołany przez ministra pracy i polityki społecznej, Jolantę Fedak, na członka Rady Działalności Pożytku Publicznego. Wręczenia nominacji dokonał w dniu 3 kwietnia 2008 r. Jarosław Duda, sekretarz stanu w ministerstwie pracy i polityki społecznej, pełnomocnik rządu ds. osób niepełnosprawnych.

Rada została powołana do życia ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. jako organ opiniotwórczo-doradczy i pomocniczy ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego. Pełni szereg ważnych dla dialogu społecznego funkcji:

- stanowi formę udziału organizacji prorządowych w procesie decyzyjnym,
- służy artykulacji interesów reprezentowanego środowiska,
- jest formą współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi,
- stanowi płaszczyznę prezentacji dorobku naukowo-badawczego w zakresie pożytku publicznego,
- stanowi szczególny element wśród instrumentów nadzoru nad organizacjami i działalnością pożytku publicznego.

Rada składa się z 20 członków, w tym 5 przedstawicieli administracji rządowej, 5 przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego i 10 przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Udział przedstawiciela KIG-R w Radzie stanowi istotny wyróżnik dla Izby jako organizacji nie tylko reprezentującej interesy swoich członków, firm zatrudniających osoby niepełnosprawne na chronionym i otwartym rynku pracy, ale także jako organizacji aktywnej i znaczącej w szeroko rozumianym dialogu społecznym w obszarze polityki społecznej.

Info: **KIG-R**

Tyfloinformatyka w służbie

Jeszcze u schyłku ubiegłego roku miała miejsce piąta edycja międzynarodowej konferencji i wystawy „Reha For The Blind in Poland”. Tematem wiodącym było „Miejsce inwalidów wzroku w społeczeństwie informacyjnym – zastosowanie technologii tyfloinformatycznej dla zniwelowania skutków inwalidztwa wzroku”. Za każdym razem konferencji towarzyszy międzynarodowa wystawa tyfloinformatyczna i rehabilitacyjna, która cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem.

Zorganizowała ją Fundacja Unia Pomocy Niepełnosprawnym SZANSA, która działa na rzecz osób z dysfunkcją wzroku od 16 lat.

Na konferencji zaprezentowano nowoczesną technologię rehabilitacyjną i omówiono potrzeby i możliwości w tej dziedzinie we wschodniej części Europy. Kluczowymi tematami były:

1. Metody wspomagania wczesnego rozwoju dzieci niewidomych i słabowidzących.
2. Nowoczesne metody nauczania pisma Ludwika Braille'a z wykorzystaniem technologii IT.
3. Zastosowanie technologii komputerowej w nauczaniu niewidomych matematyki.
4. Świat wypukłych obrazów – „widzieć” więcej dzięki wypukłym rysunkom i urządzeniom uwypuklającym obraz.
5. Oprogramowanie dla niewidomych muzyków.
6. Nowoczesne metody przygotowywania podręczników i książek dla niewidomych i słabowidzących – komputerowy brajl, system zapisu DAISY, nagrania lektorskie.
7. Udostępnienie niewidomym filmów – systemy audiodeskrypcji. Osiągnięcia w tej dziedzinie w krajach Unii Europejskiej i Ameryce Północnej.
8. Powiększone obrazy dla słabowidzących – specjalnie opracowane dla nich książki i urządzenia elektroniczne.
9. Problemy osób z dysfunkcją narządu wzroku w dostępie do multimedialnego przekazu informacji.
10. Możliwości udostępniania niewidomym i słabowidzącym dobrodziejstw nawigacji satelitarnej w procesie nauki samodzielnego poruszania się i orientacji przestrzennej.

Miały też miejsce wystąpienia przedstawicieli firm wystawiających sprzęt tyflorehabilitacyjny oraz wystąpienia przedstawicieli państw uczestniczących w konferencji, na temat sposobów przełamania barier w zakresie dostępu do informacji i uczestnictwa osób niewidomych i słabowidzących w społeczeństwie informacyjnym.

W trakcie konferencji zostały przyznane honorowe wyróżnienia w następujących kategoriach:

- Idol Fundacji SZANSA 2007
- Produkt V edycji konferencji
- Firma V edycji konferencji.

Idola 2007 przyznano następującym instytucjom i osobom:

1. Fundacji Polsat – za pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt dla niewidomych,
2. Siostrze Hieronimie Broniec ze Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża z Lasek – za zaangażowanie w udostępnienie wersji Pisma Świętego w języku Braille'a,
3. Ojcu Eugeniuszowi Pokrywce – za pracę rozwoju duchowego środowiska niewidomych,
4. Andrzejowi Bartyńskiemu – za osiągnięcia w pracy literackiej i społecznej,
5. Elżbiecie Korczyńskiej – za propagowanie problematyki osób niewidomych w środkach masowego przekazu,
6. Bożenie Klukowskiej i Małgorzacie Szczepanek z Ośrodka dla Dzieci Niewidomych z Bydgoszczy – za skuteczność w udostępnianiu dzieciom niewidomym najnowocześniejszych rozwiązań tyfloinformatycznych,
7. Iwone Majewskiej – dyrektorowi z Ośrodka dla Dzieci Niewidomych w Lublinie – za wkład pracy w rehabilitację i edukację dzieci z dysfunkcją narządu wzroku,

osób z dysfunkcją wzroku

8. Robertowi Warchalewskiemu – dyrektorowi Ośrodka dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących z Wrocławia – za wkład pracy w rehabilitację i edukację dzieci z dysfunkcją narządu wzroku,
9. Piotrowi Dukaczewskiemu – za osiągnięcia w sporcie i działalności społecznej na rzecz niewidomych,
10. Hannie Wysockiej – za społeczne zaangażowanie w rehabilitacji osób niewidomych z dodatkowymi schorzeniami,
11. Irenie Koch – za służebną postawę wobec osób niewidomych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej,
12. Tadeuszowi Milewskiemu – za wieloletni wkład pracy w rozwój sportu i turystyki oraz aktywności życiowej niewidomych,
13. Grażynie Rehlis – za działalność społeczną na rzecz niewidomych,
14. Kornelowi Chmielowi – za wprowadzanie nowoczesności w działania ogniw Polskiego Związku Niewidomych,
15. Krzysztofowi Waksbergowi – za wieloletnią działalność na rzecz rodziców dzieci niewidomych i słabowidzących.

Specjalnie wyróżniono tytułem honorowym oraz statuetką Zofię Morawską z Lasek za ponad 70-letnią służbę niewidomym.

Najlepszą firmą V edycji konferencji została amerykańska firma *Freedom Scientific*, będąca czołowym w świecie producentem oprogramowania i sprzętu dla niewidomych i słabowidzących. Doceniono przełomowe dla środowiska niewidomych znaczenie już oferowanych przez tę firmę produktów takich jak cały czas ulepszany program *JAWS* do odczytu ekranu, jak również proces stałego rozwoju produktów. Zwrócono uwagę również na to, że zwycięska firma zaprezentowała w Polsce nową rodzinę swoich produktów, jakimi są powiększalniki elektroniczne. Firma *Freedom Scientific* zawdzięcza swoje zwycięstwo również temu, że gdy na polskim rynku oprzyrządowania dla osób z dysfunkcją wzroku było

naprawdę trudno, pomogła mu się rozwinąć, przez dłuższy czas utrzymując na oprogramowanie *JAWS* najniższe ceny w Europie.

Drugie miejsce w tym konkursie przypadło angielskiej firmie *Dolphin Computer Access*. Wyróżniono ją za to, że od końca lat 80. ubiegłego wieku w różnorodny sposób pomaga „otwierać oczy” polskich niewidomych. Na początku były to elektroniczne programy w środowisku DOS: *Hal* – program do odczytu ekranu i *Lunar* – program powiększający. Później przyszedł czas na ich wersje pod Windowsem. Środowisko doceniło program *Supernova*, będący jednocześnie programem powiększającym i czytającym ekran, który znalazł się w wielu szkołach i u wielu użytkowników indywidualnych. Zauważono również nową linię produktów firmy *Dolphin*, służących do konwersji dokumentów z postaci dostępnych dla widzących na postaci dostępne dla inwalidów wzroku. Uwzględniono, że firma ta bierze pod uwagę realia polskiego rynku i chociaż ma ogólnoswiatowy cennik na swoje produkty, dla polskiego rynku zawsze jest przychylna i ustala specjalne, niższe ceny.

Trzecie miejsce w konkursie „Firma V edycji konferencji” jury przyznało polskiej firmie *Autold* z Krakowa. Uhonorowano ją za to, że dostarczyła niewidomym i słabowidzącym tak dobry i potrzebny im program, jakim jest *FineReader*. Trafił on do wielu szkół, w których uczą się dzieci mające problemy ze wzrokiem, jak również do wielu indywidualnych użytkowników. W uzasadnieniu werdyktu podkreślono, że *FineReader* znalazł się w środowisku polskich niewidomych w powszechnym użyciu. Jedni korzystają z syntezy, inni z monitorów brajlowskich, zaś obie grupy używają *FineReader* do skanowania i rozpoznawania tekstów, które chcą przeczytać.

Tytuł najlepszego produktu V edycji konferencji przyznano Krzysztofowi – bardzo dobremu syntezeatorowi polskiej mowy włoskiej firmy *Loquendo*. Krzysztof

znalazł uznanie w uszach posiadaczy udźwiękowionych telefonów komórkowych. Dzięki temu syntezeatorowi zainstalowanemu w komórce niewidomi mogą być prawdziwie mobilni. W każdej chwili mogą przeczytać otrzymany SMS, dowiedzieć się, kto dzwoni, i znaleźć drogę nawet w nieznanym terenie.

Drugie miejsce w konkursie przyznano graficznemu monitorowi dotykowemu *DV-2* japońskiej firmy *KGS*. Powszechnie znane w środowisku są monitory brajlowskie, natomiast monitor graficzny umożliwia niewidomym dostęp do informacji wyświetlanych graficznie na ekranie komputera.

Trzecie miejsce w rywalizacji produktów zdobył *UltraCane* angielskiej firmy *Soundforesight*. Jest to specjalna nasadka na białą laskę. Wyposażona jest ona w moduł ultradźwiękowy i dwa wibratory. Jest to nowy produkt, który pozwoli na przełom w podejściu do orientacji przestrzennej. Tradycyjna biała laska zapewnia bowiem niewidomemu zdobywanie informacji o otaczającej przestrzeni jedynie w zasięgu laski. *UltraCane* można natomiast nastawić na wyczuwanie przeszkód w odległości dwóch albo czterech metrów, dzięki czemu niewidomy zdobywa dodatkowe informacje o przeszkodach znajdujących się nisko lub wysoko. Informują o nich dwa wspomniane wibratory.

V Konferencja zgromadziła 21 wiodących firm ze Stanów Zjednoczonych, Japonii, Unii Europejskiej i Polski. Wystawę zwiedziło około 1000 osób.

Oprac. **Jolanta Kołacz**

PS. Tegoroczna, już szósta, edycja międzynarodowej konferencji i towarzyszącej jej wystawy „Reha for the Blind in Poland” zaplanowana jest w terminie 6-7 grudnia 2008 r., a odbędzie się w Centrum Kongresowo-Konferencyjnym przy ulicy Bobrowieckiej 9 w Warszawie. Jej hasło i tematyka wiodąca to „Tyfloinformatyka drogą do aktywizacji społecznej i zawodowej niewidomych i słabowidzących”.

Więcej informacji: www.szansa.waw.pl

Kiedy niepełnosprawny, poruszający się na wózku poseł Marek Plura długo nie mógł znaleźć odpowiedniego lokalu na swoje biuro, z propozycją udostępnienia pomieszczenia na filię biura poselskiego wyszło siemianowickie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Imperium Słońca”. I tak – trochę kuriozalnie – nad wejściem do „Imperium Słońca” zawisła tabliczka „Filia Biura Poselskiego Marka Plury w Siemianowicach Śl.” o dwa miesiące wcześniej, niż powstało główne biuro w Katowicach.

Kogo można spotkać na Wiejskiej?

Naturalnym wydało się zatem, że kiedy „Imperium Słońca”, otrzymało z konkursu miejską dotację, prezes Stowarzyszenia – Maria Dyla powiedziała: – Pieniądże przeznaczymy przede wszystkim na rehabilitację, zajęcia terapeutyczne i dożywianie. Nasi podopieczni wyjadą także na kilka wycieczek; w kwietniu lub maju chcielibyśmy pojechać do Sejmu.

No skoro chcieli, to pojechali. Organizatorami wycieczki, która odbyła się w terminie 6-7 maja, byli Maria Dyla, kierownik Warsztatów Terapii Zajęciowej prowadzonych przez Stowarzyszenie oraz poseł na Sejm RP Marek Plura. Program wizyty, bardzo różniący się od większości szkolnych wycieczek do Sejmu, przygotowali pracownicy biura poselskiego, głównie jego dyrektor, przebywający cały czas wraz z posem w Sejmie, Grzegorz Franki.

Podopieczni „Imperium Słońca” zostali przywitani już przed parlamentem, gdzie czekali na nich organizatorzy. Zanim goście weszli do gmachu, oprowadzeni zostali po rozległym terenie wokół Sejmu. Część „teoretyczna” została skrócona ze względu na częściową niepełnosprawność intelektualną zwiedzających, nie tłumaczono im przebiegu procesów legislacyjnych, za to wiele osób postarało się, aby wynagrodzić im to innymi atrakcjami. Czterdziestu podopiecznych „Imperium” i dziesięciu opiekunów zwiedziło budynek Sejmu w wyjątkowy sposób. Zobaczyli zakamarki niedostępne dla zwykłych turystów. To, że jedna z dziewczynek na wózku nie wszędzie mogła wjechać, nie stanowiło przeszkody. Jej wózek jest na tyle lekki, że koledzy przenosili ją na rękach.

Cała grupa pozowała do wielu zdjęć, między innymi pod tablicą upamiętniającą posłów, którzy oddali życie za Polskę podczas II wojny światowej. Po zwiedzeniu w towarzystwie posła Marka Plury Sali Posiedzeń Sejmu, Sali Kolumnowej,

udali się „tajemnym” podziemnym przejściem do Domu Poselskiego, gdzie zostali podjęci w tamtejszej restauracji uroczystym obiadem. – Jak wszedłem to aż mnie zamurowało. Pomyślałem, że przyjęcie jest dla kogoś innego, a o nas zapomniano, i co teraz? – dziwił się jeden z uczestników. Tymczasem przyjęcie przygotowano właśnie dla nich...

O ich obecności dowiedział się poseł Janusz Dzieciotł, znany wszystkim zwycięzca pierwszej edycji „Big Brothera”. Natychmiast przyszedł na zupełnie niezaplanowane spotkanie, ku ogromnej radości uczestników wycieczki. Kolejnym wyjątkiem, uczynionym specjalnie dla tych wycieczkowiczów była możliwość zwiedzenia Senatu, gdzie nie oprowadzał ich przewodnik, bo zrobiła to osobiście ...wicemarszałek Senatu, Krystyna Bochenek. Po obejrzeniu Sali Obrad Senatu, zaprosiła ich do swojego gabinetu, gdzie mogli zasiadać za marszałkowskim biurkiem, fotografować się z panią marszałek, pytać i oglądać do woli.

Następnego dnia, podczas zwiedzania Wilanowa spotkali kolejną osobę znaną im wcześniej tylko z telewizji – Pierwszą Damę, Marię Kaczyńską, goszczącą i oprowadzającą po pałacu księżniczkę Hiszpanii.

Ilona Raczyńska

fot. Magdalena Janerka

Udogodnienia dla niepełnosprawnych

Parlamentarny Zespół ds. Osób Niepełnosprawnych

W dniu 29 maja br. w gmachu Sejmu odbyła się konferencja, na której Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji przedstawiło propozycje zmian architektonicznych w budynkach parlamentu, dzięki którym będą one bardziej dostępne dla osób niepełnosprawnych. Po wprowadzeniu tych udogodnień niepełnosprawni posłowie będą mogli m.in. zabierać głos z mównicy sejmowej, a odwiedzające parlament osoby niepełnosprawne będą mogły samodzielnie poruszać się po jego terenie. Kancelaria współpracuje ze Stowarzyszeniem od lipca 2007 r., w ramach umowy przewidującej stworzenie warunków do realizacji w praktyce idei równoprawnego traktowania wszystkich osób przebywających na terenie Sejmu.

Wśród zgłoszonych przez SPI propozycji znalazły się m.in.: przebudowa schodów i poręczy, dostosowanie toalet do potrzeb osób niepełnosprawnych, wymiana wykładzin, które utrudniają poruszanie się na wózku. Wskazywano także na złe oznaczenia komunikacyjne i niewystarczające oświetlenie.

„Musimy od razu zabrać się do pracy i przystąpić do naprawienia tego co jest możliwe” – podkreśliła podczas konferencji Wanda Fidelus-Ninkiewicz – szef Kancelarii Sejmu. „Jeżeli posłowie pomogą uchwalić stosowny budżet, będzie nam łatwiej działać” – dodała.

„Oczekuję od kierownictwa Kancelarii Sejmu harmonogramu wdrażania postulowanych przedsięwzięć i myślę, że wtedy nie będzie wśród posłów głosów przeciwnych, żeby przeznaczyć środki na ten cel” – powiedziała wiceprzewodnicząca Komisji Polityki Społecznej i Rodziny Anna Bańkowska (Lewica). /.../

Info: *Kronika Sejmowa nr 15 z 31.05.2008 r.*

29 maja, w przerwie wspólnego posiedzenia senackich Komisji Zdrowia oraz Rodziny i Polityki Społecznej, poświęconego kwestiom rehabilitacji, przygotowaniu zawodowemu i pracy osób niepełnosprawnych, ukonstytuował się Parlamentarny Zespół ds. Osób Niepełnosprawnych.

W spotkaniu konstytuującym Zespół wzięło udział 14 parlamentarzystów, deklarujących chęć pracy w nim. Osoby te w głosowaniu jawnym jednogłośnie przyjęły regulamin Zespołu oraz wyłoniły władze statutowe.

Pełny skład Parlamentarnego Zespołu ds. Osób Niepełnosprawnych przedstawia się następująco:

Klub Parlamentarny

1. Adamczak Małgorzata – wiceprzewodnicząca	PO senator
2. Augustyn Mieczysław	PO senator
3. Cebula Marek	PO
4. Duda Jarosław	PO senator
5. Dziecioł Janusz	PO
6. Gogacz Stanisław	PiS senator
7. Guzowska Iwona	PO
8. Hanajczyk Agnieszka	PO
9. Jaruga-Nowacka Izabela	KP Lewica
10. Jaworski Kazimierz	PiS senator
11. Karczewski Stanisław	PiS senator
12. Kasprzak Mieczysław	PSL
13. Kierkowska Ewa – wiceprzewodnicząca	PSL
14. Kochan Magdalena Maria	PO
15. Kogut Stanisław	PiS senator
16. Komołowski Longin	niezrzeszony
17. Kozak Zbigniew	PiS
18. Libicki Jan Filip – wiceprzewodniczący	PiS
19. Muchacki Rafał	PO senator
20. Okła-Drewnowicz Marzena	PO
21. Olejniczak Danuta	PO
22. Piechota Sławomir	PO
23. Pietraszewska Danuta	PO
24. Plura Marek – przewodniczący	PO
25. Rydzoń Stanisław – sekretarz	KP Lewica
26. Sidorowicz Władysław	PO senator
27. Sopliński Aleksander	PSL
28. Szczypińska Jolanta	PiS
29. Sztolcman Grzegorz	PO
30. Van der Coghén Piotr	PO

Brak możliwości umarzania wierzytelności i wypłaty odsetek

Nowy projekt rozporządzenia ministra pracy i polityki społecznej w sprawie gospodarki finansowej Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zakłada, że Zarząd PFRON nie będzie mógł umarzać, rozkładać na raty lub odraczać terminów spłaty swoich należności. Według projektu tylko starosta, prezydent miasta na prawach powiatu lub marszałek województwa będzie mógł umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin spłaty należności PFRON, jakie powstały w wyniku umów zawartych przez jednostki samorządu terytorialnego z osobami lub firmami korzystającymi z pomocy Funduszu. Nowe przepisy dotyczą też innych wierzytelności, np. PFRON, nie będzie mógł umarzać należności powstałych w związku z udzieleniem osobie niepełnosprawnej pomocy finansowej w ramach programu Funduszu lub w przypadkach uzasadnionych ważnymi względami społecznymi lub gospodarczymi, w szczególności możliwościami płatniczymi dłużnika oraz uzasadnionym interesem Funduszu. Jest to przez środowisko postrzegane jako krok w kierunku ograniczenia roli Funduszu i zwiększenia uprawnień samorządów.

Nowe rozporządzenie wejdzie w życie w 14 dni po ogłoszeniu.

Zgodnie z przepisami renciści prowadzący firmy muszą opłacać składki do ZUS, a w ciągu siedmiu dni od daty złożenia wniosku do PFRON powinni otrzymać ich refundację. Niestety duża liczba rencistów nie otrzymała zwrotu składek opłaconych za pierwsze miesiące tego roku, a za zwłokę państwowej instytucji nie otrzymują odsetek, bo – jak twierdzi rzecznik Funduszu – od 1 stycznia nie ma podstawy prawnej do ich wypłacania. Do końca ubiegłego roku naliczanie odsetek oraz ich wysokość była określana w rozporządzeniu w sprawie dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. Nie ma też podstawy prawnej do żądania przez Fundusz odsetek od dofinansowań bądź refundacji pobranych przez przedsiębiorców w nadmiernej wysokości. Firmy otrzymują więc nieoprocentowany kredyt ze środków publicznych, a koszt braku stosownych w tym zakresie przepisów ponoszą wszyscy – pracodawcy i podatnicy. Jarosław Duda, pełnomocnik rządu ds. osób niepełnosprawnych deklaruje, że rząd chce jednoznacznie wyjaśnić kwestię związaną z pobieraniem i wypłacaniem odsetek przez PFRON. Regulacje w tym zakresie ma zawierać projekt nowelizacji ustawy z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

IRCa

- ★ Zarząd Regionalnej Spółdzielni Usług Rehabilitacyjno-Socjalnych RESURS we Wrocławiu na **otwarcie nowego Ośrodka Rehabilitacyjno-Wypoczynkowego „Nadmorski”**, 1-4 maja w Mrzeżynie.
- ★ Marek Plura poseł na Sejm RP do **udziału w imprezie 5-Euro-Maja**, 5 maja w Galerii „Rondo Sztuki” Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach.
- ★ Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej na **uroczyste spotkanie z laureatami konkursu „Dobre praktyki aktywnych form pomocy w 2007 roku”**, 6 maja w sali im. Bączkowskiego w gmachu MPiPS w Warszawie.
- ★ Stowarzyszenie Pomocy Niepełnosprawnym „Bądźcie z Nami” w Krakowie na **XV Jubileuszowe Widowisko Artystyczne „Bądźcie z Nami”**, 6 maja w teatrze „Bagatela” w Krakowie.
- ★ Organizatorzy do udziału w **konferencji prasowej i konferencjach tematycznych organizowanych w ramach I Forum Funduszy Europejskich**, 7-8 maja na Torwarze w Warszawie.
- ★ Fundacja „Fundusz Współpracy” na **konferencję podsumowującą dokonania Krajowych Sieci Tematycznych PIW EQUAL – „Osiągnięcia na dziś, pomysły na jutro”**, 8 maja w Hotelu Courtyard by Marriott w Warszawie.
- ★ Prezydent Miasta Dąbrowy Górniczej na **uroczystą inaugurację XIV Ogólnopolskiego Festiwalu Zespołów Artystycznych Domów Pomocy Społecznej – Dąbrowa Górnicza 2008**, 14 maja w Sali Teatralnej Pałacu Kultury Zagłębia w Dąbrowie Górniczej.
- ★ Fundacja „Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych” wraz z WTZ w Łasinie na **spotkanie integracyjne – współzawodnictwo sportowe oraz upowszechnianie różnych form kultury**, 16-17 maja tamże.
- ★ Prezes Porozumienia Branżowego Związku Pracodawców na **Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne**, 19-20 maja w Hotelu Echo w Cedzynie k. Kielc.
- ★ Polska Organizacja Pracodawców Osób Niepełnosprawnych na **Galę Finałową Trzeciej Edycji Konkursu Lodołamacze 2008**, 27 maja w Podchorążówce w Łazienkach Królewskich w Warszawie.
- ★ Starochorzowski Dom Kultury oraz Gimnazjum nr 8 z oddziałami integracyjnymi w Chorzowie na **warsztaty „Origami w edukacji i terapii”**, 29 maja w siedzibie SDK w Chorzowie.
- ★ Rada Nadzorcza i Zarząd firmy KARTONEX Sp. z o.o. w Krasnymstawie na **uroczystość jubileuszową z okazji 50-lecia działalności przedsiębiorstwa**, 30 maja w Dworze Anna w Jakubowicach Konińskich k. Lublina.
- ★ Miejska Biblioteka Publiczna w Siemianowicach Śl. oraz Dom Pomocy Społecznej w Michałkowicach na **wernisaż wystawy z okazji jubileuszu 100-lecia Domu**, 30 maja w siedzibie Biblioteki.

„NADMORSKI” W MRZEŻYNIE

Niech to będzie ich dom

„Jeśli chcesz iść do przodu nie możesz widzieć tylko tego, co jest dzisiaj. Za każdym razem, gdy patrzysz na swoją firmę staraj się ją zobaczyć taką, jaką będzie za 20 lat. Nowy Ośrodek Rehabilitacyjno-Wypoczynkowy „Nadmorski” Spółdzielni „Resurs” jest najlepszym przykładem tego, że powyższa zasada jest jednym z najważniejszych kluczy do ekonomicznego sukcesu firmy” – napisał w liście gratulacyjnym burmistrz Mrzeżyna gratulując kierownictwu i pracownikom Spółdzielni z Wrocławia silnej woli wspartej odważną wizją przyszłości.

Uroczyste przecięcie wstęgi

2 maja, w Mrzeżynie dokonano otwarcia swojego nowego Ośrodka Rehabilitacyjno-Wypoczynkowego „Nadmorski”. Po gruntownej odbudowie i modernizacji ponad trzydziestoletni obiekt został przystosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych, także dla poruszających się na wózkach inwalidzkich. Może więc również przyjmować turnusy rehabilitacyjne. Obecni byli przedstawiciele władarzy miasta, regionu, duchowieństwa oraz klientów Resursu z całej Polski, w tym m.in. przedstawiciele Porozumienia Branżowego Związku Pracodawców. Obiekt został poświęcony przez księdza proboszcza miejscowej parafii, który dziękując za zaproszenie wyraził radość, że ośrodek będzie prawdziwym domem, dla wszystkich, którzy tutaj przyjadą, także dla pracowników.

Niech będzie miejscem, do którego się wraca, o który będzie się zabiegać i wspominać. Niech to będzie ich wspólny dom.

Jerzy Kowalew – prezes Spółdzielni Resurs dziękował swoim pracownikom oraz wszystkim przyjaciołom, którzy wspierali to przedsięwzięcie. Dzięki ich niezwykle zaangażowanej pracy było możliwe otwarcie Ośrodka w kilka miesięcy po jego zakupieniu.

Pomogło w tym ogromne poświęcenie i determinacja w dążeniu do celu wszystkich twórców tego sukcesu na czele z prezesem Jerzym Kowalem. W imieniu Spółdzielni, która niebawem będzie nosić nowe miano Centrum Rehabilitacyjno-Medyczne „Resurs”, zaprosił wszystkich do korzystania z usług Ośrodka przez cały rok.

Bliskość morza, dogodnie położenie obiektu, własny teren rekreacyjny i wygodna winda z pewnością umilą i zapewnią udany pobyt.

Gratulacje i życzenia składa Krzysztof Pasternak, prezes Zarządu PB

Prezes Jerzy Kowalew demonstruje jeden z prezentów

– A dom – kontynuował kapłan – to jest coś najważniejszego, najpiękniejszego, co się najbardziej ceni.

Tekst i fot.: **Lukas**

Ośrodek Rehabilitacyjno-Wypoczynkowy „Nadmorski” ZAPRASZA

KARTONEX Sp. z o.o.
 ul. Leśna 4b
 22-300 Krasnystaw
 tel./fax 082. 576-22-73, 576-28-21
 www.kartonex.pl
 e-mail: kartonex@kartonex.pl

*Życie jest jak droga,
 Która pędzi bez wytchnienia.
 Chcemy i nasz ślad na drodze
 Ocalić od zapomnienia.*
 K.I. Gałczyński

Marian Leszczyński, prezes Zarządu PFRON wręcza statuetkę

Jubileuszowo ku przyszłości

W latach pięćdziesiątych powstało w Polsce wiele spółdzielni założonych przez inwalidów wojennych, kombatanów, rencistów, emerytów, którzy chcieli aktywnie i godnie żyć, przede wszystkim więc pracować. Przez pół wieku z okładem, z mniejszym lub większym powodzeniem, rozwijali twórczo misję założonych firm, wypełniając ideę rehabilitacji społecznej i zawodowej. Wśród tych, które przetrwały różne zawirowania i z powodzeniem działają do dzisiaj jest 50-letnia jubilatka – Spółka „Kartonex” w Krasnymstawie. Zarejestrowana została w lutym 1958 roku jako Spółdzielnia Inwalidów, a od 1974 roku z nazwą „Kartodruk”. W listopadzie 1994 r. Walne Zgromadzenie Członków Spółdzielni zaakceptowało przekształcenie firmy w spółkę prawa handlowego, która przyjęła nazwę „Kartonex” Sp. z o.o.

Byli członkowie spółdzielni i pracownicy stali się współwłaścicielami przedsiębiorstwa, które rozpoczęło bardzo dynamiczną działalność gospodarczą. Zakupiono nowe obiekty, wykonano adaptację i modernizację pomieszczeń, wykonano podjazdy i stworzono zaplecze socjalno-administracyjne, a przede wszystkim zwiększono produkcję poprzez zakup i instalowanie ciągu technologicznego do masowej produkcji nowoczesnych opakowań. Zakupiono m.in. linie produkcyjne do wytwarzania opakowań kartonowych, linię do produkcji worków papierowych wielowarstwowych, a także linie do produkcji toreb i torebek papierowych z dnem płaskim i krzyżowym. Dobre zarządzanie, operatywność i zaangażowanie załogi dały wymierne efekty. Produkty „Kartoneksu” prezentują najwyższy poziom wyrobów w swej klasie.

10 maja w „Karczmie u Fela” w Krasnymstawie rozpoczęto obchody 50-lecia firmy. W uroczystości tej uczestniczyli pracownicy oraz emeryci i renciści. Wielu z nich zostało wyróżnionych nagrodami za wieloletnią pracę, a wszyscy uczestnicy otrzymali upominki.

30 maja w stylowej restauracji „Dwór Anna”, w odrestaurowanym dworku w Jakubowicach Konińskich k. Lublina,

– „Chcemy i nasz ślad na drodze ocalić od zapomnienia” – przywołał słowa poety prezes **Zygmunt Kapuścik**, uznając je za motto swoich działań, a wskazując na powinność tworzenia wartości dla przyszłych pokoleń zacytował inne: „...z naszych czynów i naszej zasługi/ korzytać będą znów następcy nasi”. „Kartonex” otrzymał wiele wyróżnień, nagród i certyfikatów. Kierowany przez prezesa Kapuścika uzyskał

także uznanie odbiorców swoich wyrobów i lokalnej społeczności jako mecenas i sponsor różnorodnych przedsięwzięć, wspomagający działania instytucji i organizacji lokalnych.

– Znam pana prezesa Kapuścika od wielu lat – powiedział **Marian Leszczyński**, prezes Zarządu PFRON. – Cieszę się z jego przyjaźni, bo wiem, że jest to człowiek, na którym można polegać. I wiem, że potwierdzą to inni.

Kwiaty, życzenia i gratulacje odbierali Terasa Haratym – członek Zarządu i prezes Zygmunt Kapuścik

spotkali się przyjaciele i kontrahenci „Kartoneksu”, aby razem świętować jubileusz firmy. 50 lat to okazja do retrospektywnego spojrzenia, do podsumowań i wniosków. A te wypadają niezwykle pozytywnie. Firma jest wierna swojej misji określonej pół wieku temu. Do dzisiaj utrzymuje niezwykle wysoki (89 proc.) wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Otacza opieką byłych pracowników, przyczyniła się do rozwoju mikroregionu, dając zatrudnienie wielu osobom, szczególnie niepełnosprawnym, jako jedyny zakład pracy chronionej w powiecie.

Jeszcze jesienią ubiegłego roku Zarząd PFRON przyznał panu Zygmuntowi Kapuścikowi szczególne wyróżnienie – statuetkę, którą do tej pory otrzymało w Polsce ok. 30 osób, ludzi wybitnych w swej dziedzinie, nagrodzonych za znaczące osiągnięcia w sferze rozwoju rehabilitacji zawodowej i społecznej.* Panie prezesie, jest pan w gronie ludzi naprawdę szczególnych: dwóch kardynałów, w tym jeden przewodniczący Kongregacji Watykańskiej, kilku ministrów, a co najważniejsze wśród ludzi, którzy mają szczególny wkład w rozwój rehabilitacji w Polsce – podsumował prezes Marian Leszczyński wręczając statuetkę PFRON szefowi „Kartoneksu”.

Szczególnie serdeczne życzenia, słowa uznania i gratulacje przysłał Stefan Niesiołowski, wicemarszałek Sejmu RP. *Cieszę się – napisał w liście – że w ciągu tych pięćdziesięciu lat „Kartoneks” w Krasnymstawie zapisał własny, niepodważalny, godny zapamiętania rozdział. Jako zakład pracy chronionej firma działa na rzecz integracji społecznej niepełnosprawnych. Na gruncie przedsiębiorczości łączy ludzi, dając im poczucie wspólnoty, uświadamia wartość jaką jest dobra praca, kształtuje poczucie odpowiedzialności za zakład i środowisko, w którym on istnieje. Jubileusz „Kartoneksu” uświadamia jaką wartością w dzisiejszej gospodarce jest połączenie nakazu rozwoju, nowoczesności i wyniku ekonomicznego z działalnością, w której ów nakaz nie przysłania humanitaryzmu, troski o człowieka, dobroczynności, postawy pro publico bono. „Kartoneks”*

z powodzeniem konkuruje na rynku i jest dobrym emisariuszem polskiej przedsiębiorczości za granicą, co stanowi dodatkowy powód do dumy.

Równie piękne słowa uznania i szacunku „wobec wszystkich, którzy wypracowali wizerunek firmy, swoją wiedzą stworzyli nowe standardy produkcji i wytyczyli obiecujące perspektywy dalszej działalności” przekazał Krzysztof Grabczuk, marszałek województwa lubelskiego, a także były premier RP prof. Jerzy Buzek, poseł do Europarlamentu i wiele innych znaczących osobistości.

Rewelacyjne fajerwerki w ogrodach „Dworu Anna”, mistrzowskie wręcz menu, bardzo udany koncert braci Golców i ich uOrkiestry, który porwał do tańca biesiadników, a także wspaniałe występy zespołów, a zwłaszcza „Leopolis” ze Lwowa, oprawa taneczna zespołu „Orinoko” spięte profesjonalną konferansjerką

z kabaretowymi „wtrętami” Marka Makucha – dają jedynie wyrywkowe wyobrażenie tej świetnie zorganizowanej imprezy.

Spółka „Kartoneks” – Jubilatka, chociaż leciwa z metryki, rozśpiewana i rozbawiona jak młoda dziewczyna, wkroczyła tanecznym krokiem w następne półwiecze. – Mamy nadzieję – powiedział prezes Kapuścik – że następne lata przyniosą rozwój zakładu, umocnią pozycję spółki na rynku krajowym jak i zagranicznym, co przełoży się na warunki pracy i zyski odczuwalne przez udziałowców.

Czego i my serdecznie życzymy.

* W znamienitym gronie nagrodzonych statuetką PFRON jest także zespół redakcyjny „Naszych Spraw” (przyp. red.)

IRCa

fot. Ryszard Rzebko

Słów kilka o nie do końca odrobionej lekcji

Rok temu napisałem bardzo krytyczny artykuł o projekcie EdukON-on line. Zarzucałem realizatorom brak działania i jasno określonych kryteriów dla uczestników przygotowywanych szkoleń. Niedawno odbyło się spotkanie, na którym okazało się iż niewiele zostało zrobione. A potencjalni kursanci czekają.

Przy okazji Targów E-Learning Arena w warszawskim Centrum Targowym Blue Expo Fundacja Pomocy Matematykom i Informatykom Niepełnym Ruchowo zorganizowała seminarium pt. „Nowoczesne metody edukacyjne w aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych”. Kolejny raz można było poznać ciekawe szkolenia, które jednak dopiero są w fazie projektowania, testowania i będą w przyszłości realizowane w ramach projektu EdukON-on line.

Już na samym wstępie Olga Łodyga kierownik Zespołu Szkoleń Elektronicznych Fundacji rozpoczęła bardzo powoli i spokojnie omawiać założenia projektu. Miło było postuchać o tym, że Fundacja „przygotuje”, „wdroży”, „opracuje” czy też „będzie realizować” te wszystkie wspaniałe pomysły. Można też było odnieść wrażenie, że przez ostatni rok nic się nie wydarzyło w dziedzinie IT.

Ratować sytuację zaczęła Małgorzata Piątkowska, przewodnicząca Zarządu Fundacji, która wybudzała znudzonych wcześniejszym wystąpieniem.

Agata Spała doradczynie zawodowa Fundacji przedstawiła założenia kursu „Promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych” w zakresie przełamania barier mentalnych potencjalnych pracodawców. Dobrze, że Fundacja ma pomysł na zachęcanie pracodawców, aby ci zatrudniali osoby niepełnosprawne. Szkoda tylko czasu na przygotowywanie czegoś, co już od dawna jest opracowane i realizowane przez wiele różnych organizacji. Nie sposób tu wymienić wielu kampanii społecznych czy projektów kierowanych bezpośrednio do pracodawców, przy współpracy z dużymi organizacjami pracodawców. Moim zdaniem szkolenie pracodawców jak rozmawiać i zachowywać się wobec niepełnosprawnego pracownika oraz co zyskają dzięki jego zatrudnieniu jest wyważaniem otwartych już

drzwi. Jeśli wierzyć w zapewnienia Fundacji, że wiosną 2008 roku zakończy się faza projektowania oraz wdrażania oferowanych szkoleń i zacznie się realizacja, to trzeba będzie szybko dogonić innych.

KRÓTKO

Trzeba zmienić system

Aktualnie funkcjonujący system zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w sprzęt ortopedyczny i środki pomocnicze jest przestarzały i niesprawny. Stawki i listy refundowanego sprzętu nie uwzględniają np. podatku VAT i nie proponują nowych rozwiązań technologicznych, a Narodowy Fundusz Zdrowia niestety dofinansowuje jedynie część rzeczywistych kosztów jego zakupu, etc., etc.

Podczas posiedzenia Sejmowej Komisji Polityki Społecznej i Rodziny, w ostatniej dekadzie kwietnia, obecni na nim przedstawiciele organizacji pozarządowych skrytykowali projekt zmian w tym systemie przedstawiany przez Ministerstwo Zdrowia. Podkreślono zbyt powierzchowne propozycje regulacji prawnych, które nie pozwolą na zmianę przestarzałego i niespójnego systemu zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w sprzęt ortopedyczny i środki pomocnicze. Konieczne są bowiem gruntowne zmiany, stworzenie nowego systemu od podstaw, nowych zasad przyznawania i dystrybucji tych środków i sprzętu. Według Ministerstwa Zdrowia, budżet na ich refundację wymaga podwojenia, a tymczasem w 2007 roku drastycznie go zmniejszono (o 6,3 proc.).

Można więc wątpić czy planowane przez resort zdrowia rozporządzenia, wprowadzające najpilniejsze zmiany od stycznia 2009 roku, zdołają w znaczący sposób poprawić tę kryzysową sytuację.

oprac. IKA

Trudno jest pisać krytyczny tekst o działalności Fundacji, która ma bogate doświadczenie i może pochwalić się wieloma zrealizowanymi już projektami. EdukON-on line chyba zaczyna trochę przerastać Fundację i wymyka się spod kontroli. Zaś cała rzesza osób niepełnosprawnych, którzy od ubiegłego roku czekają na możliwość udziału w tych szkoleniach pozostaje z nadzieją, że w końcu projekt ruszy. Zapytałem podczas dyskusji o to, gdzie ma zgłosić się osoba zainteresowana udziałem w jednym ze szkoleń i jakie warunki musi spełnić. W odpowiedzi Małgorzaty Piątkowskiej usłyszałem dwie rzeczy: dobrą i złą. Złą, że trzeba skontaktować się z Fundacją i zapisać na listę oczekujących, a dobrą – wystarczy mieć ważne orzeczenie o niepełnosprawności, bez wymogu posiadania co najmniej umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, jak to było rok temu. Ale może to tylko brak doprecyzowania warunków uczestnictwa?

W tym garncu dziegciu należy się też kilka dobrych słów o projekcie realizowanym przez Fundację pod nazwą Europejskie Komputerowe Prawo Jazdy (ECDL), który realizuje od kilku lat w ramach swojej statutowej działalności. Osoby niepełnosprawne poznają obsługę komputera i nabywają umiejętności pracy z programami niezbędnymi w pracy biurowej. Wypowiadający się na seminarium uczestnik kursu ECDL, który przyjechał aż z Rzeszowa, jest tego przykładem. W tym są dobrzy i powinni rozszerzać ten kurs o dodatkowe programy. Włączanie tego kursu do EdukON-on line nie jest chyba do końca dobrym pomysłem.

Działania Fundacji są potrzebne nie tylko jej podopiecznym, ale także pozostałym niepełnosprawnym. Uczestnictwo w różnych seminariach jest być może wpisane w realizację projektu i są na to środki z EFS, ale chyba lepiej będzie, jeśli tego typu spotkania będą się odbywały już po przygotowaniu i przetestowaniu szkoleń, aby tym samym zachęcać osoby niepełnosprawne do wzięcia w nich udziału.

Dariusz Opiola

W listopadzie ub. roku Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego z Krakowa zorganizowała konferencję pn. „Pełnosprawny student”, poświęconą możliwościom adaptacji uczelni wyższych dla niepełnosprawnych członków akademickiej społeczności. Szeroka gama rozwiązań i indywidualizacji oraz korzyści i wnioski zarówno dla niepełnosprawnych studentów, jak i samych uczelni godne są zaprezentowania.

Prawne aspekty kształcenia

W pierwszym wystąpieniu **Robert Krawczyk** z Krakowskiej Szkoły Wyższej przedstawił aspekty prawne obszaru niepełnosprawny student – szkoła wyższa. Istniejące regulacje opierają się na konstytucyjnym (art. 70) prawie do nauki, obejmującym w szczególności studentów niepełnosprawnych, którzy nie mogą być w tym zakresie w żaden sposób dyskryminowani. Państwo powinno zatem zapewnić, aby studia wyższe były dostępne dla osób niepełnosprawnych na zasadzie pełnej równości z wszystkimi innymi obywatelami. Obowiązująca od 1 września 2005 r. ustawa o szkolnictwie wyższym przyznała wszystkim studentom z niepełnosprawnością prawo do otrzymywania stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych (wcześniej mogli je otrzymywać tylko niektórzy studenci) oraz wprowadziła dotację dla uczelni na zadania związane z kształceniem i rehabilitacją leczniczą tej grupy studentów (od 1 stycznia 2007 r.). Chociaż od kilku już lat stosunek samych uczelni do niepełnosprawnych kandydatów na studia i studentów ulega korzystnym zmianom, to jednak wiele pozostało jeszcze do zrobienia. Brak ratyfikacji Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych ONZ z 2006 r. jest pierwszą przeszkodą we wdrażaniu kompleksowych rozwiązań. Z kolei należałoby zmodernizować ustawę o szkolnictwie wyższym, która obecnie nie precyzuje właściwie możliwości finansowania ze środków publicznych zadań związanych z kształceniem stacjonarnym w uczelniach studentów z niepełnosprawnością. Brak

Pełnosprawny student:

również przepisów wykonawczych, umożliwiających uczelniom niepublicznym ubieganie się o środki na kształcenie i rehabilitację tej grupy, choć ustawa przyznaje im prawo starania się o dotację od roku 2007 włącznie. Duże znaczenie miałyby liberalizacja zasad kształcenia metodą e-learningu, na wzór rozwiązania, które wprowadzono niedawno w przypadku studentów przebywających w krajach pozaeuropejskich oraz dostosowanie toku studiów do możliwości i potrzeb osób niepełnosprawnych.

Usuwać bariery techniczne zachowując standardy akademickie

O dostosowanie formy egzaminów dla studentów z niepełnosprawnością apelował **Paweł Wdówik**, kierownik Biura ds. Osób Niepełnosprawnych Uniwersytetu Warszawskiego, podkreślając, że respektowanie w edukacji zasady wyrównywania szans osób niepełnosprawnych oznacza konieczność usuwania istniejących barier technicznych, a nie stosowanie innych, bardziej liberalnych zasad i wymagań obniżonych w stosunku do pozostałych studentów, nawet gdy niektórzy tego oczekują. Podstawową kwestią jest odpowiednia forma egzaminów i zaliczeń. Przykładowo – student niewidomy nie jest w stanie wypełnić drukowanego testu, co jednak nie oznacza, że powinien być z takiego sprawdzianu zwolniony. Należy zaadaptować samą formę tak, by egzaminowany miał możliwość przedstawić posiadaną przez siebie wiedzę, a egzaminator miał pewność, że materiał został przyswojony. Istnieje przecież szeroka gama możliwości: forma ustna, test wydrukowany alfabetem brajla, wypełnienie testu z pomocą lektora lub w odpowiednio dostosowanym komputerze. Oczywiście wybór zawsze powinien być indywidualny, gdyż niektóre osoby niewidome nie posługują się brajlem, czy też komputerem, a w przypadku innych praca z lektorem może okazać się zbyt uciążliwa.

Specjalne rozwiązania w prawie autorskim

Ważne zagadnienie poruszyła dr **Sybilla Stanisławska-Kloc** z Instytutu Prawa Własności Intelektualnej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Chodzi o specjalne rozwiązania w prawie autorskim regulujące dostęp do informacji, podręczników i innych produktów aktywności twórczej dla studentów niepełnosprawnych. *Ab ovo*: ponieważ dostęp do informacji w ramach pobierania nauki na każdym etapie edukacji wiąże się nierozdzielnie z eksploatacją cudzych utworów, chronionych prawem autorskim a każdy, kto pobiera naukę i w jej ramach korzysta z cudzej twórczości jest zobowiązany do przestrzegania praw autorskich przyznanych twórcom, więc respektować te wymagania muszą także akademicy z niepełnosprawnością. Jednakże, biorąc pod uwagę, że są oni w mniej korzystnej pozycji w stosunku do uczących się osób w pełni sprawnych, jeśli chodzi o formy, w jakich faktycznie mogą pozyskiwać informacje, na szczeblu krajowym i wspólnotowym przewidziane jest w regulacjach dotyczących prawa autorskiego szczególne rozwiązanie (wyjątek w ramach tzw. dozwolonego użytku utworów), którego celem jest zapewnienie dostępu do utworów na rzecz osób niepełnosprawnych, w formie dostosowanej do ich potrzeb i możliwości percepcji. Nowelizacja ustawy o prawie autorskim w 2004 r. wprowadziła art. 33¹ gwarantujący tej grupie osób oraz instytucjom działającym dla ich dobra możliwość korzystania z utworów na szczególnych zasadach: *Wolno korzystać z już rozpowszechnionych utworów dla dobra osób niepełnosprawnych, jeżeli to korzystanie odnosi się bezpośrednio do ich upośledzenia, nie ma zarobkowego charakteru i jest podejmowane w rozmiarze wynikającym z natury upośledzenia*. Dzięki temu np. transkrypcje brajlowskie, fonogramy podręczników lub dokonywanie transkrypcji dźwiękowej przy pomocy programów komputerowych na potrzeby studentów z niepełnosprawnością jest zwolnione z tantiem autorskich.

formowanie rzeczywistości

Przystosować podręczniki i materiały dydaktyczne

Problemem adaptacji materiałów dydaktycznych dla osób niewidomych i niedowidzących zajął się **Henryk Rzepka** z Biura Zarządu Głównego PZN. Osoby te nie mają problemów z przyswajaniem wiedzy, lecz z dostępem do jej źródeł, przede wszystkim do materiałów drukowanych. Znane są systemy zapisu i translacji informacji w sposób dostępny dla tej grupy osób, czyli np. pismo Braille'a, tzw. książka mówiona, czyli nagrania audio, zapis cyfrowy (e-book) i wiele innych. Sposób odczytywania tak przygotowanych materiałów – dotykiem czy słuchem – jest mało rozpowszechniony w społeczeństwie, a to sprawia, że wydawnictwa nie oferują standardowo takich podręczników i innych materiałów. Wymusza to konieczność ich przetworzenia z wersji ogólnie dostępnych na wersje zaadaptowane samodzielnie przez studenta lub ucznia. Osoby niewidome, wykorzystując komputery lub skanery każdorazowo przetwarzają samodzielnie drukowaną postać materiałów informacyjnych na taką, która umożliwi im zapoznanie się z zawartą w nich treścią. Proces skanowania jest wystarczający do odczytu tekstów o nieskomplikowanym, liniowym zapisie, jednak nie umożliwia odczytania przetworzonych przy pomocy skanera i programu OCR tekstów o zapisie wieloliniowym, graficznym, takim jak w matematyce, fizyce czy w muzyce.

Każdorazowe samodzielne przygotowywanie takich materiałów jest ponadto bardzo czasochłonne i tylko w niewielu dziedzinach daje pożądane (wystarczające) efekty.

O wiele bardziej korzystne jest przygotowywanie przez samych dystrybutorów wersji dostępnych, co gwarantuje ich profesjonalne przygotowanie i udostępnienie wielu odbiorcom w odpowiednich dla nich formatach. Opracowano już takie formaty, dostępne dla wszystkich i wygodne w użyciu, a jednym z przykładów jest system DAISY. Do prostych zapisów wystarczające będą

cyfrowe formaty, np. HTML, a nawet zwykły tekstowy.

Przedstawiciel FIRR przedstawił przygotowaną przez Fundację publikację książkową – „Poradnik dla wyższych uczelni” obejmujący szereg propozycji rozwiązań w obszarze funkcjonowania i nauki studentów z niesprawnościami. M.in. sposób organizowania systemu wsparcia na uczelni, vademecum adaptacji stanowiska komputerowego, prezentujące sprzęt i oprogramowanie specjalistyczne, sposoby dostosowania materiałów drukowanych do potrzeb osób z dysfunkcją wzroku, system DAISY – multimedialny format książek dla osób niewidomych i słabowidzących oraz sposoby przygotowywania takich publikacji, sposoby tworzenia dostępnej treści w internecie, czy też wskazówki dla wykładowców.

„Angielski dla Niewidomych”

W oparciu o wieloletnie doświadczenia **Bogusław Marek** z Katedry Metodyki i Tyfłodydaktyki Języka Angielskiego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego przedstawił wyniki programu „Angielski dla Niewidomych” powstałego w 1992 r. Eliminowanie trudności w dostępie do języków obcych na jakie napotykali uczniowie niewidomi, osiągnięto poprzez stworzenie na filologii angielskiej KUL specjalizacji „nauczanie osób niewidomych”. Przyszli nauczyciele zdobywają praktyczne umiejętności poprzez pracę z niewidomymi uczniami na lekcjach języka angielskiego, na które sami przygotowują potrzebne adaptacje. Niezbędne do tego zaplecze techniczne, a także wyposażoną w specjalistyczny sprzęt niewielką pracownię dla niewidomych studentów, udało się stworzyć dzięki pomocy instytucji zagranicznych, głównie brytyjskich i kanadyjskich. Dotychczasowe doświadczenia potwierdzają słuszność przyjętych założeń: przygotowani do pracy z niewidomymi osobami nauczyciele, specjalistyczne zaplecze techniczne, podręczniki w dostępnym formacie oraz atmosfera,

przyjazna dla idei szerokiego dostępu do wiedzy dla osób niewidomych, gwarantują skuteczność programu „Angielski dla Niewidomych”.

Dobór i szkolenie kadry uczelni

W komplementarnym wystąpieniu **Monika Dziwik-Kamińska** z Jagiellońskiego Centrum Językowego, działającego na UJ, podzieliła się wnioskami z prowadzonych we współpracy z Biurem Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych UJ lektoratów języka angielskiego dla studentów niepełnosprawnych. Dla nich, zwłaszcza tych z dysfunkcją wzroku, opanowanie języka obcego stanowi, ze względów oczywistych, szczególną trudność. Niezwykle istotnym jest zatem zapewnienie tym studentom materiałów kursowych zaadaptowanych do ich potrzeb (w powiększonym druku, brajlu, w wersji elektronicznej) oraz prowadzenie lektoratu w sposób, który nastawiony jest na wykorzystanie tych umiejętności, które posiadają i kompensowanie tych, jakie z racji posiadanej dysfunkcji są słabiej rozwinięte. Nauczanie studentów niepełnosprawnych wymaga od prowadzącego otwartości, elastyczności, pomysłowości oraz taktu. Dlatego konieczne jest szkolenie kadry uniwersyteckiej w zakresie wyrównywania szans przy jednoczesnym utrzymaniu standardów akademickich. Niezbędne są szkolenia zarówno z zakresu metod i technik nauczania osób niepełnosprawnych, zwłaszcza studentów z dysfunkcjami wzroku i słuchu, jak również te dotyczące wykorzystania nowoczesnej technologii.

Zaprezentowane problemy i sposoby ich eliminacji są w większości znane – obecnie najważniejsze jest, by je skutecznie upowszechnić zarówno dla dobra studentów niepełnosprawnych jak i samych uczelni. Chodzi o to, by dobre praktyki w tym zakresie nie ograniczały się do izolowanych „wysp” lecz stały się powszechną normą.

Oprac. **Roman Radoszewski**

W zdrowym ciele zdrowy duch

Sen to zdrowie

Nasz mózg potrzebuje snu aby normalnie funkcjonować. Sen pomaga nam utrwalać wiele informacji, dlatego lepiej i szybciej zapamiętujemy informacje z poprzedniego dnia, niż te sprzed kilku godzin. Nie wolno pod żadnym pozorem ograniczać snu z zamiarem „odespania” w wolny dzień. Nie da się wyspać „na zapas”, ani odespać całego tygodnia w sobotę czy niedzielę. Regularne niedosypianie grozi sklerozą i poważnymi problemami z układem krążenia i zaburzeniami emocjonalnymi!

Depresja zbiera żniwa

We współczesnym świecie coraz częściej pojawia się problem depresji. Objawy depresyjne są bardzo różne: problemy z koncentracją i pamięcią, anhedonia czyli utrata zdolności do odczuwania przyjemności, występują także maski depresji: ciągłe migrenowe bóle głowy, bóle kręgosłupa w okolicy lędźwiowej, uczucie ucisku w klatce piersiowej, symptomy związane z przewodem pokarmowym, zaburzenia snu. Pojedynczo czynniki te występują u każdego, ale w depresji w sposób ciągły – co najmniej przez dwa tygodnie. Mężczyźni z depresją izolują się, sami próbują rozwiązywać swoje problemy, częściej niż kobiety sięgają po alkohol. Kobiety natomiast w większym stopniu odczuwają lęk, niepokój, ale częściej szukają wsparcia wśród najbliższych, koleżanek, przyjaciółek. Wśród kobiet jest więcej prób samobójczych, ale wśród mężczyzn jest więcej ze skutkiem ostatecznym. Depresję leczy się farmakologicznie i za pomocą psychoterapii, niestety, głównie w małych miasteczkach, wciąż łatwiej zaakceptować problem alkoholowy, niż wizytę u psychiatry. Ostatnio główną przyczyną, która wywołuje depresje są trudności zawodowe: działania mobbingowe, konflikty w miejscu pracy, chaos w zarządzaniu personelem.

Z danych WHO wynika, że depresja stanowi obecnie czwarty najpoważniejszy problem na świecie. Cierpi na nią 10 proc. populacji i jest najczęstszą przyczyną samobójstw. Kobiety chorują na depresję dwa razy częściej niż mężczyźni. Zapadają na nią coraz młodszy ludzie, a badania w Polsce wykazują, że w ostatnich 10 latach znacznie zwiększyła się liczba chorych. W 1990 r. w poradniach zdrowia psychicznego leczono się 63 tys. dzieci i młodzieży, w 2001 r. już 90 tys. Przyczyną stanów depresyjnych jest sam proces dojrzewania, ale przede wszystkim powszechna rywalizacja i rosnące wymagania otoczenia.

Zła dieta źródłem choroby?

O tym, że dieta ma wpływ na nasze zdrowie nie trzeba nikogo przekonywać. Coraz częściej naukowcy wskazują związek między dietą a ciężkimi chorobami takimi jak nowotwory.

Przeprowadzone badania na mieszkankach Szanghaju, wykazały, że te, które żywią się według standardów zachodnich, są bardziej narażone na ryzyko rozwoju raka piersi po menopauzie, niż rodaczki wierne miejscowej diecie. Po wywiadach z badanymi naukowcy ustalili dwa główne

schematy żywienia: dieta „mięso – słodczy”, obejmująca różne rodzaje mięsa, cukierki, desery, chleb i mleko oraz dieta „warzywno-sojowa” oparta głównie na warzywach, produktach z soi i rybach słodkowodnych. Badania wykazały, że pierwszy model żywienia ma wyraźny związek z ryzykiem raka piersi u kobiet po menopauzie z nadwagą. Nie wskazano takiego związku z dietą „warzywno-sojową”.

Naukowcy podkreślają, że tradycyjnie wśród Azjatek rak piersi był rzadkością, ale w ostatnich latach liczba jego przypadków zwiększa się.

Powyższą tezę, że złe odżywianie jest źródłem wielu chorób (otyłości, cukrzyca, chorób krążenia, nowotworów) potwierdza raport Światowej Organizacji Zdrowia. Według niej nawet 70 proc. chorób ma źródło w złym odżywianiu. Nieprzestrzeganie zaleceń lekarzy i lekceważenie symptomów choroby powoduje, że wielu Polaków za wcześnie choruje na poważne choroby i za wcześnie umiera. Dlatego ważne jest prozdrowotne uświadamianie społeczeństwa, które musi być prowadzone profesjonalnie, konsekwentnie i w sposób zrozumiały dla każdego. Przykładem skutecznego działania jest kampania antynikotynowa w Kanadzie, USA i Anglii.

W Polsce też można zauważyć pozytywne zmiany, zwłaszcza w profilaktyce chorób układu krążenia. Powstało np. Polskie Forum Profilaktyki Chorób Układu Krążenia (www.pfp.edu.pl), Narodowy Program Profilaktyki i Leczenia Chorób Układu Naczyniowego POLKARD, którego podstawowym celem jest edukacja od przedszkola do późnej starości. Jest dużo do zrobienia w tym zakresie, bo co trzeci Polak pali, co drugi ma nadwagę, ponad połowa ma nadciśnienie i zbyt mało ruchu przesiadając się z samochodu na fotel. Na zawał serca, udar mózgu i choroby wieńcowe umiera 170 tys. osób rocznie. Kolejny projekt edukacyjny Szansa dla Młodego Serca – SMS (www.sms.edu.pl) jest skierowany dla uczniów szkół podstawowych i ma nauczyć dbania o swoje zdrowie i zdrowie najbliższych.

Tłuszcz zły i... dobry?

Nadmiar tłuszczu w codziennej diecie jest dla normalnego organizmu zabójczy. Odpowiada przede wszystkim za otyłość i choroby układu krążenia, za cukrzycę, miażdżycę i nadciśnienie. Ale trzeba również pamiętać, że stanowi budulec błon komórkowych i jest podstawowym składnikiem tkanki mózgowej, pomaga w przyswajaniu witaminy A, D, E i K, bierze także udział w regulacji ciepłoty ciała i wielu innych ważnych procesach zachodzących w organizmie. Tłuszcz dobry, to ten zawierający nienasycone kwasy tłuszczowe (NNK) omega-3 i omega-6, które korzystnie wpływają na krążenie, sprawność umysłu i kondycję stawów. Ich źródłem są oleje roślinne, ryby, miękkie margaryny, orzechy, nasiona słonecznika.

Warto pamiętać, że niektóre tłuszcze (również proteiny i witaminy) zawarte np. w pełnotłustym mleku i produktach nabiałowych wpływają korzystnie na metabolizm i znacząco zmniejszają ryzyko udaru i zawału serca!

Oprac. *Jotka, IKA*

„Chodzi mi o to, aby język giętki
powiedział wszystko,
co pomyśli głowa”

(J. Słowacki, Beniowski)

Witryna w tym numerze „N8” traktuje bardzo lirycznie o naturze życia, stawia istotne pytania na temat słabości... Pokazuje źródło siły w codziennej rzeczywistości.

To ja (fragmenty)

Manekin stoi w starym sklepie
Wygląda jakby stał tu wieczność
Poznał tysiące ludzi
Mnie poznał dużo wcześniej
Zgorzkniał, przybity, marudliwy
Chcący stracić swą niedoskonałość
Trwoniący łzy rozpaczy
Pnący się po czeluści kalectwa

***

Czuję zapach nocy
Księżyc wyjdzie zza chmur
Me żale wyjawię mu
Noc chowa ludzkie cierpienia
Zapadnę w drzemkę
Sen mym przyjacielem

***

Tańczę walca z ukochaną
Choć trwa to małą chwilę
Kiedy nadejdzie dzień
Zasmakuję piękno ludzkiej natury
Poznam gładkość mej skóry
ziemi, na której żyję
łez, których wylałam niemałą ilość
Sen przemieni się w rzeczywistość
Będę żył na równi z nimi.

Andrzej Wiśniewski

Życie

A my idziemy przez życie jak po klindze
noża,
tak cienkiej, że ledwie zmieści się stopa.
A my idziemy przez życie po słońca
promieniu,
tak jasnym i gorącym jak błyskawica.
A my idziemy przez życie po nitce
pajęczej
Tak wiotkiej, że zdmuchnie ją najłżejszy
wiatru podmuch.
A dano nam tylko wody jedną kropelkę
I jedno grochu maleńkie ziarenko,
I jedną kruszynę miłości.

Ewa Rudzka

Spokój ducha

Bywa tak, że dobrze radzę sobie
z trudnymi sytuacjami,
i bywa tak...
że zawodzę sama siebie.

Ucieka gdzieś spokój ducha,
wychodzi słabość,
rodzą się obawy,
duszą targa zawierucha.

Gdy mnie jednak unosi Duch,
jestem silna, odporna na wpływ złego.
Dotykam modlitwy, kosztuję ascezy,
buduję w sobie miejsce dla Ducha
Świętego.

Dar z siebie

Prośby niewysłuchane.
Bóle niewyskarżone.
Łzy niewyplakane.
Miłości nieodwzajemnione.

Pomoce odrzucone
Losy pogmatwane.
Winy niezawinione.
Myśli zatroskane...

Co Bóg mi zsyła, to przyjmuję,
bo to i Jego i moje.
Nie zatrzymuję niczego dla siebie,
ofiaruję Mu wszystko –
całe istnienie swoje.

Słabość

Weronika zapomniała chusty.
Szymon nie wrócił na czas z pola.
Ja, zapałam się Go jak Piotr.
Kobiety nie wyrzekły ciepłego słowa.
Ty stanąłeś na wysokości zadania.
Do dziś kroczysz Jego krwawymi śladami.
Z pokorą przyjmujesz to co Ci los niesie.
Jezu Chryste, ulituj się nad nami.

Iza Marciniak

Pierwsze baze

Nagie baze przyniosłaś mi
kochanie
bielsze niż acenol

przy nich wstążka
zawiązana w motyl
cicha
jak baranek wielkanocny

budzę się ze snu
wpatrzony w siostrę miłosierdzia
kreślącą znaki przemian
na karcie gorączkowej

pytam się ścian
ile dni jeszcze
do wiosny

Obraz z wrzosem

Ten wrzos
Ignie do tła
ma biskupi kolor
ożywione tchnienie
A utrudzoy chłop
spogląda na studnię
na drewniane wiadro

Trzeba dać wody
spragnionym koniom
zwilżyć zwiewne piaski
ogródki
uschnięte skropić – – –
W domu czeka ciepła stawa
i od krowy
świeże mleko
Tylko prosić Pana Boga
o zdrowie
i chleb
z niewydajnego ziarna...

Samo życie

Włączam telewizor –
samo życie
Zawieram ręce
To niemoc – chleb powszedni zdrożał
Będą renciści
ciężarem zgięci
Trzeba schylić się po kłos
z własnej biedy przydać ziarenko
do wspólnego korca...

Henryk Czyż

Oprac. Ika

„W imieniu wszystkich czytających gazety, czasopisma i książki zwracamy się do Państwa z prośbą o objęcie patronatem medialnym”... Tak zaczynało się pismo, jakie wpłynęło do redakcji od Zespołu Szkół Integracyjnych w Chorzowie. Ponieważ należymy do wymienionego grona czyli do czytających, nie sposób było odmówić, tym bardziej że impreza zapowiadała się dość tajemniczo – finał IV Rejonowego Turnieju Trójmagicznego.

Już samo wejście po schodach na poddasze ogromnego budynku szkolnego przy ulicy Piotra gwarantowało mocne przeżycia dla ludzi w pewnym wieku. Dalej czekało spotkanie z niepozabawionymi uroku czarownicami i czarodziejami wyposażonymi w profesjonalny sprzęt w postaci różdżek i innych podejrzanie wyglądających atrybutów. Na szczęście towarzystwo siedziało statecznie nie demonstrując (na razie) swych umiejętności i wiedzy.

Tak rozpoczął się turniej literacki pod hasłem „Prawdziwa magia to literatura”, który miał miejsce u schyłku maja br. Za stołem zasiadało profesjonalne jury z autorem książek fantasy Piotrem Patykiem, ogromny smok dominował nad salą, publiczność w postaci elfów, hobbitów, krasnoludów i ludzi

(w mniejszości) czekała na emocje. Dla osoby spoza tego grona, to co działo się potem było prawdziwą magią, może nawet czarną. Otóż poszczególne reprezentacje szkół, na ogół dwuosobowe, odpowiadały na pytania, których zrozumienie leży poza możliwościami normalnego człowieka, nie mówiąc już o jakiejś próbie odpowiedzi. Mimo, że nie należymy do wrogów literatury fantasy, to jej znajomość na poziomie zaprezentowanym przez uczestników turnieju, była dla nas, jak i zapewne dla większości „normalnych” czytelników – zaskakująca. Trzeba nie tylko wiedzy, ale i pasji w jej zgłębianiu, by osiągnąć taki poziom.

– Wiemy z doświadczenia, że dzieci najchętniej czytają literaturę fantasy – wyjaśniała Agnieszka Dzieciotowska, polonistka

W świecie elfów

z Zespołu Szkół Integracyjnych w Chorzowie. Z początku urządzaliśmy konkursy szkolne, potem postanowiliśmy to rozszerzyć na konkurs miejski i wypaliło! W pierwszej imprezie wzięło udział 200 czarownic i czarodziejów, wszyscy przychodzili poprzebierani, świetnie się bawili, więc postanowiliśmy kontynuować i tak doszliśmy do rejonowej edycji zabawy. Na początku przedmiotem konkursu były tylko książki o Harrym Potterze, teraz tematyka jest rozszerzona o Narnię i Hobbita. W naszej szkole uczą się również dzieci niepełnosprawne ruchowo i umysłowo. Początkowo zamierzaliśmy wciągnąć w konkurs szkoły specjalne, ale pomysł nie spotkał się z odzewem. W przygotowaniach biorą udział wszyscy uczniowie, także niepełnosprawni, czują się bardzo potrzebni, od razu widzą jakie są efekty ich pracy.

W IV Turnieju Trójmagicznym startowały reprezentacje szkół podstawowych i gimnazjalnych

X Sztafeta Osób Niepełnosprawnych

Ekipy z Kalisza i Przygodzic podczas biegu na Wyspach Brytyjskich

Dzięki dofinansowaniu z PFRON, oraz z Ministerstwa Sportu, w tegorocznym, X Biegu sztafetowym osób niepełnosprawnych po Europie mogły wziąć udział m.in. dwie ekipy z Wielkopolski – było to 14 osób niepełnosprawnych z placówek rehabilitacyjnych działających przy Fundacji Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych w Kaliszu. Dzięki staraniom Fundacji „Miłosierdzie” już po raz trzeci mogły one uczestniczyć w tej spektakularnej imprezie. Sztafeta rozpoczęła się 12.05.2008 w Ribe w Danii przez Anglię, Walię, Irlandię, Szkocję, Holandię, a zakończyła pod gmachem Parlamentu Unii Europejskiej w Brukseli w dniu 29 maja.

Całkowita trasa sztafety miała 2400 km. Uczestnicy przebiegli w niej tylko około 900 kilometrów. W sztafecie wzięło udział 12 zespołów, łącznie 114 osób. Były to drużyny z Polski, Czech, Węgier, Rumunii oraz Ukrainy. Sztafeta nie jest wyścigiem i ma charakter integracyjno-edukacyjny. Pozwala na uzyskanie przez jej uczestników większej samodzielności i zaradności. Daje

i krasnoludów

z Chorzowa, Świętochłowic i Siemianowic Śl. Rywalizacja była ostra, choć dominowali chorzowianie. W efekcie, w kategorii szkół podstawowych pierwsze miejsce zajęli Jakub Kalmus (SP1 Chorzów) i Piotr Przyłucki (SP5 Chorzów) oraz równorzędnie Sebastian Borówka (SP 37 Chorzów).

Pośród gimnazjów pierwsze miejsce zajęli Martyna Biedroń i Przemysław Papiernik (Gim. 10 Chorzów).

Grand Prix za strój otrzymała Beata Milewska (Gimnazjum Integracyjne w Chorzowie) oraz Agata Tomas (SP13 Chorzów).

Merytorycznie konkurs przygotowały nauczycielki – polonistki Aleksandra Przyłucka i Agnieszka Dzieciółowska, interesującą i „na temat” scenografię – nauczycielka zajęć plastycznych Lucyna Münzer, sponsorami konkursu byli UM Chorzów i wydawnictwa Media Rodzina oraz superNOWA.

Marek Ciszak

po Europie

również okazję społecznościom lokalnym na zaakceptowanie osób z niepełnosprawnością intelektualną, na przekonanie się, że i one mają swoje ambicje, marzenia, wartości i nadzieję na normalne życie.

Niepełnosprawni sportowcy biegną w tempie około 8 km/godzinę, pokonując własne słabości i dysfunkcje organizmu, zwycięzcami są wszyscy.

Organizatorem sztafety jest Europejska Organizacja „Integrative Meetings of Friends” z siedzibą w Wiedniu, której przewodniczy Polak – Pan Jerzy Chrabecki.

Tekst i fot.
Mariusz Patysiak

Ze sportem i kulturą pod rękę

Po raz szósty, z inicjatywy Fundacji „Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych” oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej w Łasinie, 16-17 maja spotkali się uczestnicy warsztatów terapii zajęciowej z województw kujawsko-pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. Celem imprezy, pod patronatem marszałka województwa kujawsko-pomorskiego, było zarówno współzawodnictwo sportowe jak i wspólna zabawa, a odbyła się ona w obiektach sportowych i kultury miasta Łasina.

W programie przewidziano m.in. rywalizację w tenisie stołowym, z podziałem na 8 kategorii, malarstwo na płótnie techniką dowolną, wyklejanie obrazów, rzeźbę w drewnie, sztukę układania kwiatów oraz wykonanie standardów muzycznych.

Wszyscy uczestnicy części kulturalnej otrzymali nagrody i upominki za przedstawione prace. Wyczyny sportowe były oceniane przez sędziów Polskiego Związku Tenisa Stołowego, wszystkie drużyny otrzymały puchar, a trzy najlepsze dodatkowo otrzymały nagrody rzeczowe.

Drużynowo najlepszy był WTZ Łasin I, który zajął pierwsze miejsce i zdobył puchar marszałka województwa, drugie miejsce zajął WTZ Łasin II, a trzecie wywalczył WTZ Działdowo.

Imprezę zakończyło spotkanie integracyjne na płycie miejscowego amfiteatru nad jeziorem, przy muzyce i ognisku. Organizatorzy uznali, że impreza spełniła swoje cele, liczyli jednak na większą frekwencję. W tym roku w spotkaniu wzięło udział ponad 150 osób.

MaC
fot. FOZiRN

Po raz czternasty DPS w Dąbrowie Górniczej wraz z Urzędem Miejskim zorganizował w dniach 14 i 15 maja Ogólnopolski Festiwal Zespołów Artystycznych Domów Pomocy Społecznej. W tym roku zmieniła się formuła i podniesiono jego rangę. Tegoroczną edycję objęli patronatami honorowymi m.in.: Bogdan Zdrojewski, minister kultury i dziedzictwa narodowego, Jarosław Duda, pełnomocnik rządu ds. osób niepełnosprawnych, Bogusław Śmigieński, marszałek województwa śląskiego oraz Zbigniew Podraza, prezydent Dąbrowy Górniczej (fot. obok).

Żywy kontakt z kulturą

VASZE SPRAWY

PATRONAT MEDIALNY

Rozmawiamy z Andrzejem Pacią, od roku dyrektorem DPS w Dąbrowie Górniczej, który jest współorganizatorem Festiwalu.

W uroczystości inauguracji Festiwalu udział wzięli m.in. poseł Grzegorz Dolniak, wicewojewoda śląski Stanisław Dąbrowa (fot. powyżej) i gospodarz – prezydent Dąbrowy Górniczej Zbigniew Podraza. Złożyli oni gratulacje organizatorom, którzy już tyle lat kultywują tradycję tego wydarzenia społeczno-kulturalnego. Gratulacje i życzenia, by Festiwal rozwijał się i przybierał nowe, ciekawe formy zostały skierowane również do jego uczestników.

W Festiwalu wzięły udział osoby niepełnosprawne, przewlekłe chore oraz starsze z DPS, ŚDS oraz WTZ. Występy są dla nich świętem i okazją do zaprezentowania swoich umiejętności artystycznych. Pomagają im w tym terapeuci oraz wolontariusze, harcerze z dąbrowskiego hufca.

W trakcie dwóch dni imprezy przez deski Pałacu Kultury Zagłębia przewinęło się około 60 zespołów artystycznych z całego kraju. Miały one do dyspozycji profesjonalną obsługę sceniczną, akustyczną i pełne zaplecze sceniczne z garderobami.

Celem Festiwalu jest zapobieganie izolacji i marginalizacji osób niepełnosprawnych przebywających w ośrodkach opieki społecznej, zwrócenie uwagi na to, że są one wśród nas, na ich miejsce w społeczeństwie oraz na ich potencjał twórczy, poprzez wspieranie i promocję ich twórczości artystycznej.

Możliwość prezentacji na profesjonalnej scenie jest dla artystów z niesprawnością i ich opiekunów ogromnym przeżyciem. Jest też ukoronowaniem wielomiesięcznej pracy terapeutycznej, w trakcie której powstaje pomysł przedstawienia, opracowywany jest scenariusz, przygotowywana scenografia, kostiumy i podkład muzyczny.

Podczas XIV edycji Festiwalu zaprezentowano niemal wszystkie formy i gatunki sceniczne: scenki teatralne i kabaretowe, bajki, montaże słowno-muzyczne, etiudy choreograficzne, pantomimę, teatr lalkowy, piosenki, a nawet musicale.

Organizacja tej imprezy jest znaczącą motywacją do pracy zarówno dla jej uczestników jak i organizatorów.

W ramach Festiwalu realizowany był program edukacyjny „Zgłębiając wiedzę o niepełnosprawności – dążymy do zmiany mentalności”. Jego idea jest integracja uczniów dąbrowskich szkół podstawowych z osobami niepełnosprawnymi biorącymi czynny udział w tym przedsięwzięciu. Zespoły odwiedzały wybrane szkoły prezentując swój program, a uczniowie zazwyczaj rewanżowali się swoją prezentacją artystyczną.

NS: – Kiedy Pan zetknął się z tym festiwalem po raz pierwszy?

A.P. – Z festiwalem zetknąłem się po raz pierwszy przypadkowo 10 lat temu. Przejeżdżając przez Dąbrowę dowiedziałem się o tym, że jest organizowana taka impreza, natomiast po raz pierwszy jestem jego współorganizatorem.

NS: – Tak się Panu spodobało, że został pan w Dąbrowie dyrektorem DPS-u?

A.P. – Zaimponował mi żywy kontakt uczestników z kulturą, lubię amatorskie ruchy teatralne i kulturalne, a zawodowo jestem menadżerem pomocy społecznej. Ponieważ organizacja przez DPS dąbrowskiego festiwalu to już tradycja, dołożyliśmy wszelkich starań, żeby wypadł on jak najlepiej. W przyszłym roku planujemy poszerzyć formułę o zespoły z zagranicy. W tej chwili pracujemy nad ulepszeniem tejże formuły, mamy pewne pomysły, które w przyszłym roku chcemy wprowadzić, a które będą podnosiły jego prestiż, rangę i znaczenie.

W DĄBROWIE GÓRNICZEJ

NS: Czy ta formuła w ciągu 14 lat jakoś ewoluowała?

A.P. – Tak, ewolucja ta dotyczyła raczej sposobu prowadzenia festiwalu, natomiast cały czas była to prezentacja twórczości domów pomocy społecznej. W przyszłym roku planuję poszerzyć festiwal o stronę seminaryjno-konferencyjną, której moim zdaniem brakuje. Ja bym tutaj widział – oczywiście po uzgodnieniu z panem prezydentem Dąbrowy Górniczej – dwie konferencje. Jedna: poświęcona trendom w pomocy społecznej – w ten sposób ściągniemy dyrektorów domów pomocy społecznej ze swoimi zespołami – a na drugiej terapeutyci i artyści będą udzielać wskazówek i prowadzić warsztaty.

NS: – To chyba jest bardzo potrzebne, bo w końcu w każdym domu pomocy społecznej prowadzi się jakieś zajęcia kulturalne i doświadczenia terapeutów powinny być przekazywane.

A.P. – To jest jedno, a poza tym, z tego, co wiem, nie ma w naszym kraju instytucji, która by wspierała, pomagała, czy ukierunkowywała i edukowała terapeutów pracujących w pomocy społecznej, wyjaśniała co to jest np. psychodrama. A poza tym jesteśmy zakładami budżetowymi, zawsze wszystkim brakuje pieniędzy na doksztalcenie, na poznawanie nowych technik pracy i tutaj właśnie byłaby okazja aby otrzymać takie wsparcie i wiedzę.

NS: Czy zespoły uczestniczące w festiwalu przechodzą jakieś eliminacje, czy po prostu przyjmowane są wszystkie?

A.P. – Ten festiwal nie ma formuły konkursowej, taka była koncepcja jego inicjatorki, pani Marii Broeeker, niestety już nieżyjącej. Zatem przyjmowane są wszystkie zespoły. Wcześniej prowadzimy akcję wstępną, czyli powiadamy w jakim terminie odbędzie się festiwal. Na trzy miesiące przed rozpoczęciem wysyłamy właściwy materiał, z pełną informacją do zespołów, które potwierdzają swoje uczestnictwo.

NS: W tej edycji jest ich niemal 60. A gdyby zgłosiło się 200 zespołów?

A.P. – Jakby zgłosiło się 200 to też byśmy przyjęli, tylko festiwal trwałby cztery dni. W przyszłym roku i tak planujemy trzydniowy festiwal, chcemy dodatkowo wprowadzić nowe przedsięwzięcia, które go wzbogacą. Wspomniane wcześniej sympozja, seminaria, ale także zrobienie małego miasteczka, gdzie można na karuzeli pojeździć, malować coś na asfalcie, i inne atrakcje. To pierwsza edycja, którą organizuję i widzę tutaj konieczność zmian. Festiwal musi się rozwijać, iść do przodu, bo istnieje ryzyko, że stanie się imprezą prowincjonalną.

NS: Dziękujemy za rozmowę i życzymy realizacji tych ciekawych zamierzeń i rozwoju tego potrzebnego przedsięwzięcia.

Ilona Raczyńska
fot. Romuald Rybak

STOWARZYSZENIE POMOCY
NIEPEŁNOSPRAWNYM
BĄDZCIE
Z NAMI
bez granic

XV JUBILEUSZOWE

W świecie baśni i piosenki

Kolorowe krasnoludki, różowe świnki, latające motylki, trele leśnych ptaków oraz radosne śpiewanie i tańce przyniosły widzów Teatru Bagatela w Krakowie w krainę baśni 6 maja 2008 roku.

Podczas XV Jubileuszowego Widowiska Artystycznego „Bądźcie z nami” po świecie magii i piosenki oprowadzały swoich gości z zaprzyjaźnionych szkół masowych, dzieci i młodzież z 6 ośrodków specjalnych i przedszkola integracyjnego.

Młodzi artyści brawurowo zaprezentowali swe zdolności aktorskie na prawdziwej scenie, za co zostali nagrodzeni burzą oklasków. Widownię i deski teatru Bagatela, który już od piętnastu lat gości niepełnosprawnych artystów, wypełniły szczęście, wdzięczność i radość spełnienia swoich talentów.

Taką wspaniałą zabawę zafundowały gościom przedszkolaczki z placówki integracyjnej TPD „Chatka Puchatka”.

Pouczający spektakl, o tym czego brak w codzienności i jak być radosnym, zaprezentował do bajki, „Jak Rozalka stała się wesołą dziewczynką”, zespół teatralny „MIT” Dniennego Ośrodka Adaptacyjnego.

Losy bohaterów przedstawienia „Adam i Ewa, czyli początek wszystkiego, co ważne w naszym życiu, również i miłości”, a także odpowiedzi na pytania: „Jakim sposobem światło dociera do wnętrza domu? Przez okna otwarte na oścież. A jak dociera do ludzkiej duszy? Przez wrota miłości, o ile są otwarte”, pokazał zespół kółka teatralnego „Igraszka”, działającego przy SOSW im. Poczty Polskiej w Skawinie.

Młodzież niedosłysząca ze SOSW nr 6 im. Jana Pawła II w spektaklu pt: „Więzi – Słyszycie” przedstawiła, jak znika osamotnienie, jak rodzi się przyjaźń, nowe więzi międzyludzkie, które należy chronić „parasolem” oddania i bezinteresowności, w nawiązaniu do słów Paulo Coelho: „Podczas każdego tańca, któremu oddajemy

WIDOWISKO

się z radością, umysł traci swoją zdolność kontroli, a ciałem zaczyna kierować serce.”

Do „Czarodziejskiego ogrodu” pełnego maków, chabrów i fruwiących kolorowych motyli przeniósł widownię zespół artystyczny „Kuleczki”, działający przy SOSW nr 3. Natomiast w krainę „Zaczarowanego lasu” wypełnionego cudownym śpiewem ptaków i mnóstwem kolorowych polnych kwiatów, w którym zamieszkały Elfy, zaprosili nas uczniowie Zespołu Szkół Specjalnych nr 6.

Podczas występów nie zabrakło ostatnio bardzo popularnego w Polsce hitu: „Jożin z bażyn” w wykonaniu zespołu MIT z Dziennego Ośrodka Adaptacyjnego. Na zakończenie imprezy na scenie spotkali się artyści z widzami tworząc olbrzymi krąg i wspólnie zaśpiewali piosenkę Stowarzyszenia, napisaną przez Marka Kupca pt. „Zostań moim przyjacielem”.

XV Jubileuszowe Widowisko Artystyczne, odbywające się pod patronatem prezydenta Miasta Krakowa prof. Jacka Majchrowskiego oraz PZU Życie, było tradycyjnie już okazją do uhonorowania Przyjaciół Stowarzyszenia „Bądźcie z nami” za działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. Złote słońce otrzymał Jarosław Skalik, dyrektor PZU Życie Oddział w Krakowie, zaś Srebrne Słońce otrzymali: Katarzyna Pelc, redaktor Radia Kraków oraz Jarosław Turski z firmy „Gastronomia & Catering Turscy”.

Wszystkie występujące ośrodki specjalne i przedszkole integracyjne otrzymały od PZU Życie oraz Stowarzyszenia sprzęt rehabilitacyjny.

MoMo

Ciężarowcy na start!

„Łuczniczka” na otwarcie sezonu

Pierwszym „przetarciem” ciężarowców w tym sezonie były IX Integracyjne Zawody w wyciskaniu sztangi leżąc „Łuczniczka” zorganizowane przez Stowarzyszenie „Triumf – Start Bydgoszcz”, 11-13 kwietnia 2008 r. Najliczniejsze ekipy wystawiły Start Wrocław i gospodarze.

Wśród pań wysoką formę sygnalizowały już Justyna Kozdryk (90 kg) i Emilia Lipowska (poza konkursem ustanowiła rekord życiowy 72,5 kg!) oraz Marzena Łazarz i Kamila Rusielewicz. Wyróżniła się też wynik Pauliny Przyweckiej, wyciskając 75 kg ustanowiła nowy rekord Europy junierek.

Analogicznie sytuacja wyglądała w kategorii mężczyzn gdzie dominowali Rafał Roch (142,5 kg) i Mariusz Tomczyk (172,5 kg) – co potwierdzili miesiąc później na MP w Tarnobrzegu, wartościowy wynik – 180 kg – osiągnął też Piotr Szymeczek.

Pod nieobecność najsilniejszych kadrowiczów – Ryszarda Rogali i Damiana Kuliga najlepszym wynikiem popisał się Patryk Huet (Siłownia XV LO Bydgoszcz), który wycisnął 250 kg.

Nagrody rzeczowe i dyplomy otrzymali wszyscy uczestnicy zawodów, zaś najlepsi zawodnicy otrzymali również nagrody finansowe ze środków PFRON.

Organizatorzy z bydgoskiego Triumfu, którzy myślami są już przy jubileuszowej X „Łuczniczce” oraz obchodach 10-letniej działalności klubu, już teraz zapraszają na te zawody.

J. K.
fot. Triumf – Start

35 Mistrzostwa Polski w Tarnobrzegu

W terminie 10-11 maja 2008 r. w Tarnobrzegu odbyły się jubileuszowe XXXV Indywidualne Mistrzostwa Polski Osób Niepełnosprawnych w podnoszeniu ciężarów – seniorów i III Mistrzostwa Polski juniorów. Ich celem było wyłonienie indywidualnych mistrzów Polski seniorów i juniorów wśród kobiet i mężczyzn oraz popularyzacja sportów siłowych w środowisku osób niepełnosprawnych. Zawody obejmowały jedną konkurencję – wyciskanie sztangi leżąc (powerlifting).

Patronat honorowy nad imprezą objął minister sportu i turystyki Mirosław Drzewiecki i prezydent Tarnobrzegu Jan Dziubiński, a patronat medialny m.in. „Nasze Sprawy”. Organizatorem przedsięwzięcia, na zlecenie PZSN Start Warszawa ze środków Ministerstwa Sportu, jest Stowarzyszenie Integracja i OSiR Wisła w Tarnobrzegu.

Mistrzostwa były ostatnim sprawdzianem formy dla kadry paraolimpijskiej przed wyjazdem na Igrzyska do Pekinu. Wśród uczestników podziwiać można było medalistów Paraolimpiad, mistrzostw świata, mistrzostw Europy i Polski. Obecny był sztangiści wszechczasów Ryszard Tomaszewski, uczestnik sześciu Igrzysk, podczas których zdobył 4 złote i jeden srebrny medal, wielokrotny mistrz świata i Europy, przez wiele lat rekordzista świata w trzech kategoriach wagowych (85 - 90 - 100 kg). Wśród zawodników znaleźli się m.in. Justyna Kozdryk – mistrzyni świata i Europy, Rafał Roch – rekordzista świata i Europy juniorów w kat. wag. 48 kg z wynikiem 150 kg i Sławomir Szymański rekordzista świata i Europy juniorów w kat. wag. 52 kg z wynikiem 152,5 kg i inni. Oni też byli zwycięzcami w swoich kategoriach wagowych.

Mistrzostwa odbyły się w hali widowiskowo sportowej OSiR Wisła.

Trochę historii...

Jedną z najbardziej dostępnych dyscyplin sportowych dla osób niepełnosprawnych jest podnoszenie ciężarów. Jej program uwzględnia dla osób ze schorzeniami narządu ruchu jedną konkurencję – wyciskanie sztangi leżąc na ławeczce (powerlifting).

Jest to jedna z niewielu dyscyplin sportowych, w których istnieje pełna możliwość rywalizacji z zawodnikami pełnosprawnymi. Wśród osób niepełnosprawnych cieszy się dużą popularnością, a dowodem tego są wyniki sportowe uzyskiwane przez polskich sportowców na najważniejszych imprezach sportowych: Igrzyskach Paraolimpijskich, mistrzostwach świata, Europy i innych turniejach. Rozwój tej dyscypliny następował powoli dostosowując się do nowych metod treningowych. Pierwszymi, którzy zaczęli rywalizować w zawodach były osoby poruszające się na wózkach. Ogólne przepisy sportowe zostały oparte na przepisach obowiązujących w podnoszeniu ciężarów pełnosprawnych, dostosowując je do możliwości osób niepełnosprawnych. Sport ten posiada wiele walorów zachęcających niepełnosprawnych do jego uprawiania. Ważnym jego elementem jest rywalizacja na zawodach różnej rangi. Zawody stanowią sprawdzian ciężkiej i systematycznej pracy treningowej. Pozwalają zawodnikom i trenerom na dokonanie właściwej oceny swoich możliwości i wykonanej pracy. Polscy ciężarowcy niepełnosprawni zaliczani są do najlepszych w Europie. W rywalizacji światowej również należą do czołówki.

Polscy sportowcy, startując w Igrzyskach od 1972 do 2004,

łącznie zdobyli 24 medale olimpijskie. Startując w mistrzostwach świata w latach 1994-2004, zdobyli 17 medali, w tym 5 złotych, 4 srebrne i 8 brązowych. Natomiast w mistrzostwach Europy w latach 1995-2006 zdobyli 68 medali, w tym 27 złotych, 24 srebrnych i 17 brązowych. Na listę medalistów wpisało się 15 naszych zawodników.

35 lat polskich ciężarów osób niepełnosprawnych

Na pomoście Mistrzostw Polski stanęli zawodnicy z 17 klubów m.in. z: Bydgoszczy, Gdyni, Gdańska, Ciechanowa, Warszawy, Wrocławia, Tarnowa, Zielonej Góry, Tarnobrzega.

Osoby zaangażowane w sport osób niepełnosprawnych i tworzące historię podnoszenia ciężarów stanowiły poczet honorowy, który rozpoczął ceremonię otwarcia mistrzostw; byli to m.in. Maciej Skupniewski – szef wyszkolenia PZSN Start, Jerzy Mysłakowski – trener kadry podnoszenia ciężarów, Ryszard Tomaszewski – medalista Igrzysk Paraolimpijskich, Ryszard Fornalczyk – również medalista Igrzysk, Zbigniew Merlak – zawodnik startujący od trzydziestu lat oraz Janusz Zalewski – 25 lat startów. W asyście tamburetek z Tarnobrzeskiej Orkiestry Górniczej wprowadzony został poczet sztandarowy złożony z zawodników kadry paraolimpijskiej: Justyny Kozdryk, Kamili Rusielewicz i Sławomira Szymańskiego.

Ceremonii otwarcia i dekoracji kobiet dokonał wiceprezydent Tarnobrzega Wiktor Stasiak. Natomiast zakończenia mistrzostw dokonał prezydent Tarnobrzega Jan Dziubiński, który wcześniej w asyście Jerzego Jakimowa, dyrektora OSiR Wiśla oraz Macieja Skupniewskiego dokonali dekoracji mężczyzn i zwycięzców kategorii open (kobiet i mężczyzn), juniorów jak również najlepszych ekip w punktacji

drużynowej. Wśród gości honorowych obecna była Magdalena Klucznik – przedstawiciel Ministerstwa Sportu i Turystyki, która również wręczała medale i dyplomy.

Rywalizację rozpoczęły kobiety w trzech grupach startowych, natomiast mężczyźni startowali w poszczególnych kategoriach wagowych w dwóch grupach schorzeń. W mistrzostwach wzięło udział 111 zawodników, w tym 19 kobiet i 41 juniorów. Pośród kadrowiczek dominowała Justyna Kozdryk z Radomia, która zwyciężyła z wynikiem 90 kg w kat. wag. 44 kg i open seniorek uzyskując 104,33 pkt. (według współczynnika Andrzeja Haleczko). Najlepszą juniorką została Emilia Lipowska z Grudziądza, która w kat. wag. 40 kg uzyskała wynik 70 kg, a w open 86,74 pkt.

Wśród mężczyzn wartościowe wyniki uzyskali: Rafał Roch – Koszalin, w kat. wag. 48 kg – 137,5 kg, Sławomir Szymański – Wrocław w kat. wag. 52 kg – 140 kg, Mariusz Tomczyk – Wrocław, w kat. wag. 60 kg – 170 kg, Damian Kulig – Wrocław w kat. wag. 100 kg – 220 kg. Damian zwyciężył również w kategorii open seniorów uzyskując 188,3 pkt., natomiast w kategorii open juniorów dominował Marek Trykacz – Zielona Góra, który uzyskał 163,43 pkt.

Gospodarze mistrzostw – Stowarzyszenie Integracja wywalczyli medale srebrne: Janusz Suchojad i Janusz Zalewski i brązowe: Andrzej Śnieg, Michał Kiljan. 25-lecie startów obchodził Janusz Zalewski, który w swojej bogatej karierze może poszczycić się brązowym medalem mistrzostw świata, srebrnym mistrzostw Europy i 24 medalami mistrzostw Polski.

W klasyfikacji drużynowej kobiet i mężczyzn zawody zdominowali reprezentanci START-u Wrocław.

Na zakończenie mistrzostw, za całokształt działań na rzecz sportu osób niepełnosprawnych, a w szczególności

Piotr Szymeczek

podnoszenia ciężarów, Stowarzyszenie Integracja uhonorowało pułcharami Jerzego Mysłakowskiego – trenera kadry i Macieja Skupniewskiego – szefa wyszkolenia.

Uczestnicy i obserwatorzy wysoko ocenili przebieg – nie tylko sportowy – jubileuszowych 35. Mistrzostw Polski, również ich oprawę artystyczną, którą zapewnili Studio Tańca i Ruchu „Fram”, Klub Kyokushin – Karate oraz Tarnobrzaska Orkiestra Górnicza wraz z tamburetkami. W trakcie zawodów zaprezentowano samochód marki Toyota przystosowany do użytkowania przez osoby niepełnosprawne.

Słowa podziękowania za sprawną pomoc należą się wolontariuszom: tarnobrzeskim harcerzom, uczniom i studentom.

Mistrzostwa stały na wysokim poziomie, padło wiele wartościowych wyników, w szczególności w kategoriach wagowych mężczyzn. Zawody przebiegły sprawnie i bezpiecznie w czym ogromna zasługa fachowej obsługi technicznej pomostu i sali rozgrzewki.

Cieszy fakt, że mistrzostwa osób niepełnosprawnych są właściwie nagłaśniane przez media, w tym m.in. przez miesięcznik „Nasze Sprawy”, który dostrzega prawdziwych sportowców i przyczynia się do propagowania sportu w naszym środowisku.

Tekst i fot.:

Stowarzyszenie Integracja,
Oprac. J.K.

Kategoria open
grupa 2 mężczyzn
od lewej
Krzysztof Wodecki
– Koszalin,
Mariusz Tomczyk
– Wrocław,
Arkadiusz Niski
– Ciechanów

Sponsorami mistrzostw byli:

- Ministerstwo Sportu i Turystyki,
- Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego,
- Urząd Miasta Tarnobrzeg,
- PW Karabela,
- Bank Spółdzielczy Tarnobrzeg,
- Zakłady Chemiczne Siarkopol,
- Toyota Sacar,
- Skobud,
- Fitness Authority.

Żywy kontakt z kulturą

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.